

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
5. årgang — Nr. 4
Mai 1980

KVINNER OG REGIONAL PLANLEGGING

Se side 9

VELFERDS- KONFERANSE

Se side 4

SIVIL ULYDIGHET OG DEMOKRATI

Se siste side

EN TRIVELIG DAG

Se side 3

Med lange skygger inn i framtida

Første runde av debatten om
«Sosialisme på norsk»

utviklinga i

Sosialisme på norsk

SE MIDTSIDENE

Solidaritet med folkets frigjørings- kamp i Latin-Amerika

Mats Andersson

I disse dager er det startet en Latin-Amerika-gruppe (LAG) i Tromsø. Dersom du er interessert i anti-imperialistisk arbeid, og har lyst til å være med, kan du kontakte: Otto Sandnes, Marinbiologisk stasjon, boks 2550, 9001 Tromsø, eller nå han på telefon: 86 080.

Rapport fra delegatgruppa i NSU

Følgende saker ble behandlet.

1. Uttalelse om utkast til Stortingsmelding om Rådet for Høyere Utdanning (RHU):

Denne saka ble behandlet av AU i NSU 21/4-80. AU i NSU utarbeidet en uttalelse om utkastet til stortingsmeldinga siden høringsfristen utløp før dette Landsstyremøtet. Egentlig skulle saka ha vært behandlet av Landsstyret. I henhold til utkastet til St.melding skal RHU være et forum — politisk såvel som administrativt uavhengig av KUD — der forskjellige syn (studenter, LO, NAF, universitetsfolk) på utdanningspolitikken generelt

skal tas opp til drøfting. NSU stiller seg i det vesentligste positivt til forslaget.

2. Forslag til adgangsbegrensning ved de åpne fakultetene i Bergen. Administrasjonen ved UIB har tatt initiativ for å få innført en adgangsbegrensning på de fakultetene som ennå ikke er lukket. Studenttallet ved UIB har imidlertid gått svakt nedover de siste åra. På bakgrunn av dette og at NSU går inn for lik rett til utdanning går Landsstyret i NSU imot forslaget om adgangsbegrensning ved UIB.

3. Statsbudsjettaksjonen 1980. I et møte som representanter for De

Utdanningsøkendes kontaktvalg hadde med KUD ble det gjort klart at de utdanningsøkende kan vente å få en tilleggsbevilgning i lån (ikke i stipend) fra høsten av.

Proposisjon om dette er i vente i begynnelsen av juni. På det nåværende tidspunktet er det ikke mulig å si noe om den nøyaktige størrelsen på bevilgningene.

4. På et fellesmøte 28/4 mellom studenttinglederne fra Oslo, As, Bergen og Trondheim ble det vedtatt at samskipnadene måtte fornye sine økonomiske avtaler med NSU.

DG/Tromsø.

KRISE- SENTERET

vil arrangere seminar for nye krisesentervakter 31. mai kl. 09—16 på Brenn-bygget. Se nærmere annonsering i dagspressa.

Sosialistisk front

vant valget til ny studentavis-redaksjon

Den nye redaksjonen vil fra høsten bestå av følgende medlemmer: Berit Brendskard, Fritz Breivik, Pål Christensen, Randi Jacobsen, Anne-Lise Langfeldt, Magne Myrseth, Torill Nyseth og Einar Pedersen.

SLIK TENKER ALLIANSEN BEGIN-SADAT-CARTER SEG PALESTINSK «SJØLSTYRE»

Semi — autonomy means you're absolutely free to move somewhere else whenever we choose to take your land for new settlements.

Hvor er vi?

Søndre Tollbugt. 7 b, 4. etg. Tlf. nr.: 81 715.

Adressen og telefonnummeret til Studentutvalgets kontor, som dessuten brukes jevnlig av NSU-delegatgruppa, Studentavisas redaksjon, Studentidrettslaget og Studentersamfunnet er VIKTIG A HUSKE FOR ALLE STUDENTER.

MERK — endring av kontortid:

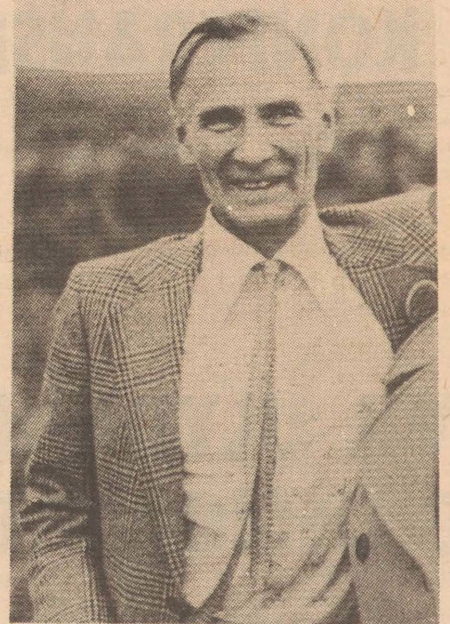
Mandag 10-14.

Onsdag 9.30-10.30 og 16.00-19.00.

Torsdag 14-16.

Studentutvalgets lokaler er i Søndre Tollbugt. 7B, 3. etg. Telefonnummer: 81 715.

ELVEREDDER NUMMER EN ER GÅTT BORT

Onsdag 30. april om morgenen slo en bombe ned hos mange som har vært og er engasjert i kampen om Alta/Kautokeino-vassdraget. I en kort radiomelding fikk vi vite at Haakon Henriksen var gått bort, 56 år gammel.

Han døde under et kommunestyremøte i Alta hvor nettopp Alta-elva ble behandlet. Etter et engasjert innlegg mot utbygging av Alta-elva, falt han om. Det var hjertet som sviktet.

Vi som kjente Haakon, visste at helsen ikke var som tidligere, — men at livet skulle få en slik brå og dramatisk slutt, hadde ingen regnet med. Han hadde i noen tid vært sykepermittert fra sin stilling ved Høgskolen i Alta, og hadde streng ordre om å ta det med ro. Særlig hadde innsatsen i fjor sommer både i Detsika og Stilla tatt på. Selv om Haakon var blitt bedt om å ta det rolig, kunne ikke han la saka som opptok ham mest, og som kom til å koste ham mest, ligge. Hans sviktende helse medførte ingen svikt i gløden og iveren for å redde elva. Hans kjennskap til elva og alt som dreier seg om den går langt tilbake i tiden. De færreste hadde vel hørt om Alta/Kautokeino-elva, da Haakon engasjerte seg i den. Som vi alle vet, var han den som satt inne med de meste kunnskap-

ene om saka, uttrykk som AltaLexikon har vært brukt. De aller fleste som har vært i kontakt med ham, vil sikkert ikke være uenige.

Haakon Henriksen var født i Tana og var av samisk øtt. Som same visste han og forsto han det «samiske problem» ved Alta-saka. Men han var først og fremst elveredder.

Hans politiske ideologi og engasjement var knyttet til Venstre. I fjor ble Haakon hedret med Venstres naturvernpris for sin innsats i Alta-saka.

Haakons uredde, men samtidig diplomatiske holdning, skaffet ham stor respekt, også i motstandernes leir.

Men denne leiren fostret også motstandere som ikke gikk av veien for mordtrusler i kampen om å få lagt Alta-elva i rør. Disse truslene ble også Haakon til del. Men Haakon ga seg ikke, til tross for den belastning slike trusler medførte både psykisk og fysisk. Haakon ga imidlertid alt for at elva skal få leve.

Måtte vi som sto på Haakons side i kampen, greie å nå det mål som han hadde satt seg: La elva leve!

Fred over Haakon Henriksens minne.

Reidar Erke.

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-
studentene

5. årgang - Nr. 4 - mai 1980

Redaksjon:
Pål Christensen (ansv.)
Irene Kulleseid
Fritz Breivik
Helen Knoph Larsen (ansv.)
Randi Jacobsen
Einar Pedersen
Tormod Olsen

Adr. Søndre Tollbugt. 7b, Tromsø
Tlf. 81715.

Studentavisa er organ for studentene ved
Univ. i Tromsø og kommer ut ca. en gang i
måned.

Redaksjonen er valgt på Sos. Fronts
politiske grunnlag.

Trykt i 1600 eks.

Trykt i Dagbladet «Tromsø»

Nei til oljeboring nord for 62

Boreriggen med det eksotiske navn «Treasure Seeker» ligger nå på havna i Harstad for klargjøring før den skal settes i gang med den såkalte prøveboringa etter olje på Fugløybanken.

«Prøveboring må til slik at vi kan få klarlagt landsdelens ressurser på petroleumssektoren». Dette har vært gjennomgangsmelodien hos tilhengerne av oljeboring i nord, standpunkt til om det skulle settes i gang utvinning kunne en ta seinere.

Motstanderne av boring har alltid hevdet at slike argumenter bare har vært skuebrød for opinionen. Vi fikk uventet støtte nylig idet Bjartmar Gjerde gjorde det klart i Stortingets spørretime at dersom det blir gjort drivverdige oljefunn, vil det selvfølgelig også bli satt i gang produksjon. Denne innrømmelsen av at folk er blitt forsøkt ført bak lyset i årevis, er knapt nevnt med ei linje i ei avis i denne byen, som har gjort det til sin spesialitet å ta avstand fra alle former for sivil ulydighet. «The establishment» kan tydeligvis foreta seg hva som helst uten at det reageres, det er bare når vanlige folk med utradisjonelle midler prøver å bremse Bjartmars såkalte Utvikling at det ropes opp om kollektiv kriminalitet.

To og en halv måned etter Alexander Kielland skulle det være uønskelig å gjenta alle argumentene mot å starte opp boring i nord i sommer. Det store flertall av folket i Nord-Norge er enige i dette. Når DNA-regjeringa allikevel setter i gang, står det bare ett tilbake, å oppfordre fiskerne om å ta i bruk sivil ulydighet for å stoppe boreriggene ute på feltet.

Hovedallmøte:

... og alle var
samde om at det
hadde vore ein
hyggeleg dag —

Det siste hovudallmøtet i vår blei halde den 29. april. Det var eit møte som minna litt om gamle dagar då studentmassane flittig møtte fram for å høyre og kanskje til og med hive seg med i dei viktige, perspektivrike debattane som då gjekk føre seg. Slik vil i alle fall dei som deltok då, minnast den perioden. (Kva tid var forresten denne gullalderen -- 68, -72, eller i fjor?)

Nåja. Vi skal ikkje overdrive. Dei om lag femti som hadde møtt fram, diskuterte framtida ikkje fortida. To særskilte saker blei tatt opp — to saker som har prega aktiviteten i studentpolitikken i vår utanom statsbudsjettaksjonane. For det første blei det endeleg avgjort at studentrepresentantar i universitetspolitiske organ (univ. styret) og studentpolitiske organ (Studentavisa, Studentutvalet og Samskipnads-

styret) i prinsippet kan motta kompensasjon for dette arbeidet.

Argumentasjonen for dette gikk stort sett på at sia så mange studentar no må ha deltidsjobb, ville desse bli stengde ute frå slike verv om dei ikkje hadde fått høve til å ta imot kompensasjon. Det var Sosialistisk Front som argumenterte slik og innrømte dermed eit linjeskifte. Tidlegare har Sos. Front vore mot slik kompensasjon i redsle for pampevelde — altså at nokre blir lønna yrkes-studentpolitikarar. Også NKS (AKP's studentlag) har skifta linje sjølv om dei har tyngre for å innrømme det. Dei gjekk ikkje lengre mot kompensasjon for studentrepresentantar, men ville ha saka utsett på grunn av at ho var dårleg førebudd. Kanskje også NKS trengte tid for å finne ut kva dei skulle meine om saka — kamerat-

Ny studieplan på IMR, en trusel mot EX.PHIL.

Det har i vår blitt lagt fram forslag til nye studieplaner på Institutt for matematiske realfag og Institutt for biologi og geologi. De nye studieplanene inneholder bl.a. et forslag om en kombinasjon av fysikk, biologi og kjemi som skal gi undervisningskompetanse i naturfag i ungdomsskolen. Det blir satt sammen av 5 + 5 + 15 = 25 vektall, eller 10 + 10 + 5 = 25 vektall. Fra Fysikkseksjonen på IMR er det framsatt krav om at det for å kunne ta 5 vektall fysikk må kreves minimum 5 vektall matematikk. Dette førte til forslag om å fjerne nåværende M-1, som er et 3 vektallskurs og erstatte dette med et nytt 5 vektallskurs. Forutsetningen for innføring av et slikt 5 vektallskurs i første semester var at Ex. Phil måtte reduseres fra nå å fylle 70 % av semestret til 50 %.

Forholdet til Ex. Phil var oppe på instituttallmøte for studentene på IMR. Det ble et stort flertall for å beholde Ex. Phil i sin nåværende form. Hovedargumentet var at en reduksjon av Ex. Phil langsomt men sikkert ville føre til Ex. Phils død.

Det ble innkalt til Instituttforsamling (for både studenter og ansatte) hvor de nye studieplanene og Ex. Phils stilling ble diskutert. Studentene sto hardt på sin krav om at Ex. Phil ikke skulle reduseres. Dette er ikke helt uproblematisk for realfagstudentene. P.g.a. Ex. Phil har vi en normert studietid på 7 2/5 semester. Det vil i praksis si 8 semester. Det er et semester mer enn ved de andre universitetene. Med dagens økonomiske situasjon er det klart et moment som må telle.

De nye studieplanene inneholder også forslag om 10 vektall fagdidaktikk som skal være obligatorisk for opptak til Ped. Sem. Det har vært vanskelig å ta stilling til fagdidaktikken. På et felles møte med representanter for IBG, IMR, administrasjonen, APPU, Filosofiseksjonen og studentene, ble det klart at APPU og Filosofiseksjonen har diver-

gerende oppfatninger av hva fagdidaktikk er. Samtidig ble det klart at IMR og Filosofiseksjonen sto steilt imot hverandre m.h.p. Ex. Phil.

Et forslag fra de ansatte på IMR gikk ut på at reduksjonen i Ex. Phil. kunne gjennomføres ved å kutte ut vitenskapsteoridelen. Man kunne tenke seg en ordning med undervisning i vitenskapsteori senere i studiet, f.eks. under fagdidaktikkstudiet. Dette forslaget ble avvist fra Filosofiseksjonen med den begrunnelse at de tre delene utgjør en enhet, og at en nedskjæring ville medføre en fullstendig omlegging av det spesielle studieopplegget vi har til Ex. Phil i Tromsø. Det ville ha konsekvenser for vår eksamensform med oppgaveskriving. Det viser seg at de fleste realfagstuderende skriver oppgave med utgangspunkt i, eller i tilknytning til vitenskapsteoridelen.

Fra studentenes side er det helt klart at vi ikke kan godta en kombinasjon av Ex. Phil og et matematikk-kurs på 5 vektall. Dette vil utgjøre en arbeidsmengde på 12 vektall i første semester. Matematikkurset vil, om ikke formelt, så i praksis bli et obligatorisk kurs for de som tar sikte på undervisningskompetanse i naturfag. Det er dessuten uklart hva dette kurset skal inneholde, og det kan bli 5 beinharde vektall for en del grupper realfagstuderende. For å løse problemet med tidsnormering og beholde Ex. Phil uten reduksjon, har studentene bedt de ansatte ved forskjellige institutt å vurdere følgende forslag: Ex. Phil skal fortsatt omfatte filosofihistorie, praktisk filosofi og vitenskapsteori. Vitenskapsteoridelen skal utvides slik at hele semestret er viet til Ex. Phil. og vitenskapsteori. Vi får godtatt dette semestret som Ex. Phil + 5 vektall fagdidaktikk.

Dette gjelder som en særordning for studentene ved IMR og IBG En slik ordning behøver ikke ha noen innvirkning på andre

institutt studenters forhold til Ex. Phil. En reduksjon derimot vil helt klart få følger for samtlige studenter.

Argumenter mot en slik ordning er bl.a.: Før man kan teoretisere over en vitenskap, må en ha et visst kjennskap til denne vitenskapen. Følgelig må innslaget av vitenskapsteori komme sent i fagstudiet dersom det i det hele tatt skal ha noen hensikt.

Dette utelukker imidlertid ikke at en kan ha nytte av å ha et visst kjennskap til vitenskapsteori og vitenskapsteoretiske problemstillinger generelt før en begynner på fagstudiet. Det er en slik funksjon vi kunne tenke oss at den vitenskapsteoretiske delen i en utvidet Ex. Phil. burde ha. De 5 siste vektallene i fagdidaktikk bør en ta senere i studiet.

Andre innvendinger mot et slikt opplegg, er at man ikke vil binde et helt semester til obligatorisk Ex. Phil. Det er uriktig å kreve obligatorisk fagdidaktikk/vitenskapsteori av alle studenter. Hva med de studentene som ikke skal inn i skolen, men tar sikte på en karriere som forskere? Til det vil jeg hevde at også forskere og ansatte ved universitetene med fordel burde ha et visst kjennskap til generell vitenskapsteori/fagdidaktikk. Mange av dem er også i en undervisningssituasjon, og også forskere bør være interessert i hvordan man kan styrke evnen til å formidle faget.

Komiteen som utarbeidet planene for det nye Cand. mag reglementet for HF og SV fagene tok opp forholdet om dispensasjon når det gjaldt Ex. Phil. De fant raskt ut at dette var så komplisert at en burde opprette en egen komite for utredning av forholdene omkring Ex. Phil. Det er derfor viktig å få i gang en debatt blant studentene på alle institutt om Ex. Phil. Hva mener vi at et forberedende studium bør inneholde, og hvordan skal vi legge opp strategien for å beholde Ex. Phil? God debatt!

Gerd Britt Strøm.

ane i Oslo har skifta linje meir smertefritt.

Den andre saka vil kanskje få meir å seie for den einkilde student. Frå hausten blir det eit nytt Studentutval som er valt etter eit nytt prinsipp. Som ei prøveordning skal kvart institutt velge ein representant til SU. Dette skal skje i vår, og neste hovudvalmøte i august/september skal så stadfeste dette valet. Om denne saka var det semje. Alle var samde i at den låge aktiviteten blant studentane krev nytenking. Denne ordninga kan gjere kontakten mellom institutta og SU betre. Men ordninga er førebels, og det må diskuteras kva som skal gjerast vidare framover.

Så var det «diverse valg». No blei det ikkje valg på nytt SU. Det skal instituttane og arbeidsutvala der ta seg av. Men Sos. Front stilte kandidatliste til Studentavisa — utan motkandidatar. NKS hadde likevel klart å rote fram 2

— to kandidatar som hadde slik lyst å vere med å lage avis. Dei ville gjerne jobbe saman med Sos. Front i avisa, men dei ville ikkje jobbe etter same platform og same arbeidsprogram som dei andre i avisa. Dei ville — blei det sagt — rette seg etter fleirtalsvedtak i redaksjonen. Men kva som då skulle vere vitsen med ikkje å stille på program og plattform i utgangspunktet var det ingen som fekk klart for seg. I det heile var det lite som var klart. Mange i salen meinte Sos. Fronten var sekerisk som ikkje ville ha med andre folk i redaksjonen. Sos. Front svarte at alle måtte arbeide under same føresetnader i redaksjonen. Dessutan meinte dei at det var uriktig å kome med eit slikt forslag utan å diskutere det på førehand med dei som hadde stillt og var med på det opprinnelege listeforslaget. Og kven kunne vite om dei som hadde sagt ja til å jobbe i ein kollektiv redaksjon

også ville vere med på å jobbe i ein redaksjon med ein NKS-fraksjon? Sos. Front sa at dei ville trekke forslaget dersom det blei vedtatt at dei to skulle vere med i redaksjonen. Det ville i så fall betyde at dei to måtte lage avis aleine eller at saka måtte komme opp på nytt. Ein NKS'ar meinte Sos. Frontens forslag måtte vedtaes først — så dei to andre som tilleggsforslag!

Resultatet blei at Sos. Frontens forslag blei satt opp med NKS forslaget (Sos. Front + 2) som motforslag. Sos. Front-forslaget vann med to stemmers overvekt. Avisa kjem til å arbeide etter same linjer som før, alle var dessutan samde om at aivsa er inne i ei bra utvikling i dag.

Når det gjeld andre val, kan det lesast om i referatet frå hovudallmøtet.

Alle var samde om at det hadde vore ein hyggeleg dag.

K.-G. E.

Intervju med NSU's leder:

DET FINNES INGEN VELFERD FOR STUDENTENE

Bakgrunnen for den velferds-konferansen som for første gang ble avholdt 7.-9. mai i Tromsø, var at de halvårige kontakt- og fordelingsmøter som Samskipnaden og Boligtiftelsene har hatt, nå er utvida til årlige konferanser der også DUK-organisasjonene skal være representert. (DUK =

De utdanningssekendes kontraktutvalg). Sentralt på konferansen sto den framtidige organiseringa av studentenes velferdstilbud. Studentavisa tok en prat med Baard Johannesen, avgående leder i NSU, (Norsk Studentunion).

— NSU har lenge vært misfornøyd med den måten samskipnadsapparatet er oppbygd på. Kan du si hva slags organisasjonsmodell NSU går inn for og hvorfor?

— De tjenester og varer studentene tilbys er ikke spesielle for oss. Boligprisene ligger på OBOS-nivå, studentkantinene har høyere priser og dårligere kvalitet enn hva tilfellet er for de fleste bedriftskantiner. Mangelen på barnehager kan heller ikke kalles velferd. Det som finnes er et apparat for å administrere den velferd som ikke finnes. NSU går derfor inn for nedbygging av samskipnadene. Staten må overta både det formelle og det reelle ansvar. Den «brukerstyring» som eksisterer i dag er et skinnendemokrati. Det er ikke mulig både å ivareta studentenes velferd og å drive samskipnadsbutikken etter bedriftsøkonomiske prinsipper.

Konkret tenker vi oss at statens kantiner skal overta kantinedrifta, helsetjenesten og bygging

og drift av daghjem må det offentlige ta ansvaret for. Statlig boligbygging for alle utdanningssekende er nødvendig for å få et mer likeverdig tilbud. Vi må kreve at et slikt tilbud også må kunne gjelde for ungdom i jobb, slik at vi kan få en slutt på de uverdige «husmannskontraktene» som følger med det å ha bolig knyttet til jobben.

Sjøl sagt er ei slik ordning ingen garanti for at ressursene økes, men viktig er at det likevel vil få slutt på studentenes gisselsituasjon. Det nåværende systemet virker lammende og byråkratiserende på studentorganiseringa — det viser det som skjedde under husleieaksjonene nå i vår. Det blir nemlig ansvarlighet som blir det viktigste for studentrepresentantene og ikke studentenes velferd.

SKAL NSU KNEKKES?

— Det er foreslått oppretta et «velferdssekretariat» som skal sortere inn under Samskipnaden. Dette organet skal få forhandlingsrett på vegne av

studentene overfor staten. Kommenter til dette.

Bård: Dette forslaget må sees i sammenheng med de siste angrepene på NSU (oppsigelser av de økonomiske avtalene mellom Samskipnaden e og NSU, som tar sikte på å knekke NSU økonomisk) Arkitektene bak forslaget er uenige i den politikken NSU fører og vil med dette forsøke å bygge opp en alternativ organisasjon. Det vil føre til en organisering som vil fungere avhengig av den byråkratiske Samskipnaden. Fordi, dersom NSU forsvinner vil det ikke lenger finnes noen landsomfattende organisasjon som vil jobbe med utdanningsreformer, studiestrukturendringer etc.

Samskipnaden vil pga. bedriftsøkonomiske prinsipper som den må følge, primært være interessert i studentene som kjøpere av Samskipnadens varer og tjenester og ikke av studentenes totale økonomiske situasjon. Sist men ikke minst, vil en slik ytterligere byråkratisering av studentorganiseringa virke sterkt lammende på studentaktiviteten.

Hvordan skal studentvelferden organiseres?

Studentavisa intervjuet også to studentrepresentanter fra Tromsø,

Jens Bjørnevold (Studentutvalget) og Trond Larsen (Samskipnadsstyret).

— Hva mener dere var det viktigste som kom fram på denne konferansen?

Jens: Det kom klart fram at det var ulike syn på samskipnadsorganiseringa og studentorganiseringa. DUK/NSU organisasjonenes sterke forsøk på å gjøre konferansen til noe mindre enn hva bl.a. samskipnadene hadde tiltenkt den å være, kan kanskje virke merkelig. Men dette må sees på bakgrunn av oppsigelsene av de økonomiske avtalene som samskipnadene har gått til mot NSU, og sakspapirene om bl.a. det nye «velferdssekretariatet». Her blei det nye organet begrunna gjennom en politisk kritikk av NSU. Dvs. under sjølve konferansen ble det bedyrt at det nye sekretariatet kun skulle være til hjelp for samskipnadene/DUK-organisasjonene, men i sakspapirene blei det vist helt klart at det lå helt andre intensjoner bak. Vi kan ikke godta at ei bedrift som samskipnaden skal overta studentenes interesseorganisering (arbeidet med studiefinansieringa). På sikt ville et slikt sekretariat, hvis det hadde blitt vedtatt, ha svekket DUK/NSU.

Med hensyn til framtidig organisering av velferdstilbudet, mener jeg at NSU-modellen er den som er best egna til å løse studentenes velferdsbehov. Men når det gjelder oppstarten av velferdstilbud på små steder, kan jeg se at det kan være henstiktsmessig å bruke den tradisjonelle sam-

skipnadsmodellen i en oppstartingsfase. Likevel, på sikt må det eneste riktige være at staten overtar.

Trond: — Jeg mener det var positivt at konferansen kunne enes om at det skulle henstilles til myndighetene om å få et felles lovverk for velferdsorganiseringa, slik at de små velferdsorganisasjonene som i dag ikke omfattes av «lov om samskipnad» kommer med. Slik situasjonen er har det vært oppretta ulike regionale velferdsorganisasjoner — uten at disse har hatt et felles lovverk å gå etter. Et felles lovverk vil øke sjansene for at studentene på de ulike lærestedene vil kunne få et mer likeverdig velferdstilbud.

Videre var det viktig at det ble gjennomslag for at man under organisering av velferdstilbudet tar hensyn til lokale behov og interesser. Det jeg mener med det er: Hittil har man for mye diskutert «Oslo-modeller». Det gjelder både de som har stått på den tradisjonelle samskipnadsmodellen og NSUs modell (se intervju med NSUs leder) Det har i for liten grad vært diskutert ut fra regionale/lokale forutsetninger. For Tromsøs vedkommende er NSU-modellen med oppsplitting av velferdsfunksjonene (statsovertakelse) ikke egna til å løse velferdsproblemet. Dersom utgangspunktet er å skape best mulig velferdstilbud for studentene, f.eks. flere daghjem — så vil ikke dette oppnås ved å skyve

ansvaret for barnehagetilbudet på kommunen — selv om dette ideelt sett er kommunalt ansvar. For Tromsø sitt vedkommende mener jeg altså at vi har nådd lengere med samskipnadsmodellen enn vi ville ha gjort dersom vi hadde organisert velferdstilbudet ut fra NSU-modellen. Dette betyr imidlertid ikke at jeg mener samskipnadsmodellen er den beste modellen uansett. Poenget er at vi må tenke regionalt ved organisering av velferdstilbudet. Vi må ikke operere med modeller som vi trer nedover hodet på regionale velferdsorganisasjoner.

URNEVALG FØRSØKT INNFØRT, MEN NEDSTEMT!

— — Kommentarer til forsøket om å få innført urnevalg.

— Jens: Vi fra SU reagerte ganske kraftig på samskipnaden i Oslos forsøk på å tre urnevalg ned over hodet på studentene. Dette forslaget gikk egentlig ikke på urnevalg eller ikke, men var ganske riktig som det ble påpekt fra DUK-representanter, rett og slett et forsøk på å få innført statlig overformynderi mht. studentenes valgordninger. Tankegangen til forslagsstillerne gikk blant annet på at studentrepresentantene bare er representative dersom de er valgt ved urnevalg. — En slik automatikk hoder empirisk ikke stikk, det viser erfaringene fra flere av de stedene der det i dag eksisterer urnevalg. Nå er kan-

skje heller ikke allmøte-modellen den beste løsningen, men dette mener vi at studentene sjøl er i stand til å ta seg av. Det må være helt klart at det er studentene sjøl som skal bestemme sine egne valgordninger.

Trond: Det var bra at forslaget om å innføre urnevalg ble nedstemt. Det må være opp til hver utdanningsinstitusjon å bestemme si egen valgordning, dvs. at studentene sjøl på de enkelte lærestedene må bestemme dette. Det viktigste må være å finne fram til ei valgordning/organisering som mobiliserer studentene til politisk aktivitet.

«BRUKERSTYRING»

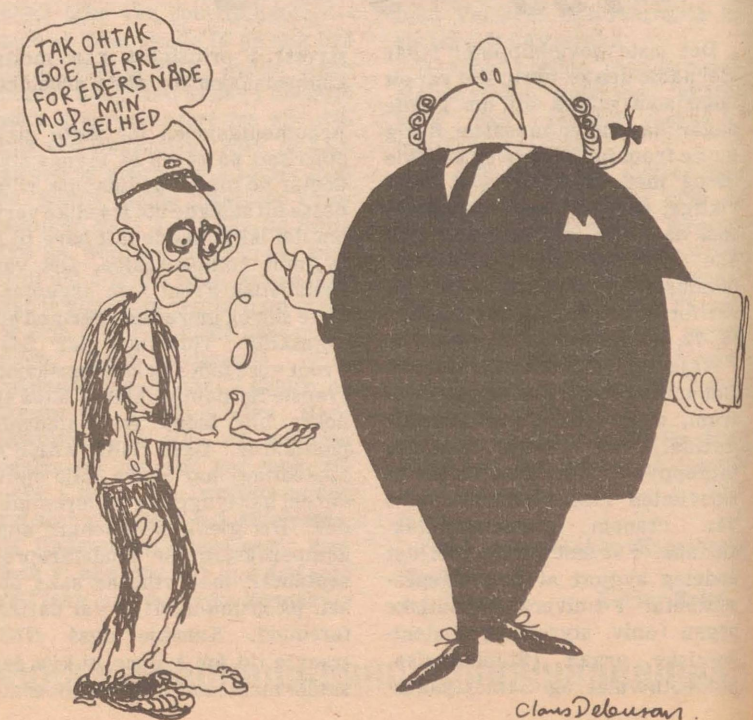
— Brukerstyring eller ikke har vært sentralt i debatten. Hva mener dere om dette spørsmålet?

Jens: Jeg går imot en såkalt

«brukerstyring». Fordi dette fører til en ansvarliggjøring der bedriftens interesser kommer foran studentenes velferd. Sjøl om studentene skulle sitte i flertall, har statens representanter ankerett. Derfor vil denneskalte «brukerstyring» være illusorisk. Staten bør ta det formelle ansvaret for studentenes velferd i og med at staten har det reelle ansvaret.

Trond: Jeg kan også se problemet med ansvarliggjøring av studentrepresentanter i samskipnadsstyrene. Likevel mener jeg det er viktig at studentene deltar og dermed er med på å utforme sitt eget velferdstilbud. Forøvrig mener jeg at ordet «brukerstyring» er tilslørende all den tid staten har det finansielle ansvaret for velferdstilbudet.

Resultatet av velferdskonferansen?

AFGHANISTAN:

Av Roar Hagen

Studenter under sovjetisk okkupasjon

Intervju med Najubullha Roshan som er fra Afghanistan, 26 år og har studert landbruk i Vest-Tyskland. Reiste etterpå tilbake til hjemlandet. I dag er han representant for en geriljabevegelse, og er i Norge for å fortelle om kampen. Før Norge var han i Iran og skal etterpå til flere land i Europa.

RH: Hvor står studentene i kampen?

NR: Studentene i Afghanistan har tradisjon i å kjempe mot utenlandsk imperialisme og reaksjon. Nå i slutten av april gikk studentene i spissen for demonstrasjoner mot quislingregjeringa og okkupasjonsmakta. Flere tusen demonstrerte i hovedstaden Kabul. De ropte slagord og kasta stein mot de sovjetiske soldatene. Disse demonstrasjonene er viktig, fordi de betyr at motstanden nå også vokser i byene. Mange studenter har også forlatt universitetene og slutta seg til kampen i de frigjorte områdene. Spesielt gjelder dette medisinerne. Studentene har dessuten gjennomført boikottaksjoner av undervisninga.

RH: Hvordan merker studentene okkupasjonen på universitetene?

NR: Det foregår en russifisering av universitetene, f.eks. kommer det sovjetiske forelesere. Opposisjonelle studenter og lærere blir arrestert.

RH: I Afghanistan ser vi en omfattende, spontan væpna kamp mot sovjetstyrkene fra hele folket. Hvordan er dette mulig?

NR: Folket vårt har en svært lang tradisjon i år kjempe mot utenlandske inntrengere helt fra Alexander den Stores tid. Afghanistan kjempet mot England fra 1980 til 1919, da vi ble befridd. I motsetning til nesten alle land i den tredje verden ble vi aldri kolonisert og aldri slått av en imperialisthær. Likevel har lan-

Najubullha Roshan, her sammen med to arbeidere på Ric. Bjørn.

det vårt blitt uplyndra av imperialismakten. Fra 1919 til 1929 hadde vi ei nasjonal regjering. Da satte England i verk et kupp, og overtok kontrollen fram til andre verdenskrig. Deretter var USA den dominerende makta i landet vårt.

RH: Hvordan har forholdet vært til Sovjet?

NR: Fra 1965 fikk vi forbindelser med Sovjet og fra 1963 var Sovjet den dominerende makta økonomisk og som handelspartner. Vi var det første landet Sovjet utplyndra økonomisk. Noen eksempler: Sovjet kjøpte gass for 8 dollar fatet fra oss og solgte den videre til Vest-Tyskland for 18 dollar pr. 1000 kbm. I 18 år har Sovjet betalt den samme prisen for gassen. Sovjet tok bra sement fra oss og sendte den dårligste russiske tilbake til Afghanistan. Vi eksporterer appelsiner til Sovjet og må selv importere fra India og Pakistan.

RH: Kan du si noe kort om forhistoria til invasjonen?

NR: Fra 1970 til 1973 ble bånd til Sovjet styrka og Daoud ble innsett. Men det foregikk en rivalisering innafor regjeringa, og USA styrka etterhvert sin posisjon. Derfor fikk vi militærkuppet i 1978, hvor Rarakis ble innsett og Afghanistan gjort til en Sovjet-satellitt. Seks uker etter kuppet begynte folkekrigen, etter fem måneder ble Noristan befridd og er det ennå. Regjeringa prøvde å styrke kontrollen gjennom brutal undertrykking, men mot en folkekrig var eneste veien full Sovjet-invasjon.

RH: Hva vil Sovjet med Afghanistan?

NR: For det første vil de utnytte naturrikdommene. For det andre — og det er viktigst, dreier det seg om det strategiske målet om adgang til det Indiske hav og Hemozstredet og oljefarten der. Sovjet vil ha herredømme over

Europa med industrien og markedene der. Det gjøres gjennom å kontrollere energien — oljen som Europa må ha.

RH: Betyr det at du mener Sovjet vil gå videre?

NR: De Sovjetiske divisjonene har bl.a. taktiske atomraketter og seks av divisjonene er stasjonert på grensa mot Iran. Men så lenge Irans folk står enhetlig mot begge supermaktene vil Sovjets neste skritt sannsynligvis gå gjennom Pakistan (Baluchistan).

RH: I forrige nr. av Studentavisa hevdes det i en artikkel at Sovjet hadde litt med kuppet i 1978 å gjøre, og at Folkets demokratiske Parti som tok makta nærmest bestod av reformvennlige intellektuelle som dessverre ikke fikk noen støtte for reformer blant de tilbakeliggende massene?

NR: I 1978 hadde Sovjet 6000 militære rådgivere i landet. En del av hæren gjennomførte kuppet bl.a. flyvåpenet ble brukt i

angrepet på presidentpalasset. To fly ble skutt ned. Pilotene var russere. Flyene ble brukt på en avansert måte som russiske, ikke afghanske piloter kunne greie. Om kvelden kuppdagen ble det iverksatt portforbud. Vaktene på strategiske steder i Kabul var russere, det så jeg selv. Når det gjelder reformer, så kan ikke imperialismen gjennomføre reformer. Også USA og sjahen skulle gjennomføre reformer i Iran, men de tjente ikke folket. Kuppemakerne ga til en viss grad jord til bøndene. Men bøndene ble tvunget til å produsere bomull som Sovjet trengte, de fikk ikke dyrke korn som folket trengte. For det andre så ødela de ikke det føydale systemet, men enkelte føydalherrer, og jorda ble overført til pro-sovjetiske føydalherrer. Karmal er sønn av en general og tilhører en av de største føydale familiene i landet. For det tredje prøver de å hisse nasjonalitetene opp mot hverandre ved å ta jord fra en nasjonalitet og gi til en annen.

RH: Hvordan stiller du deg til påstandene om innblanding fra Kina og USA før invasjonen, og at dere mottar støtte fra disse?

NR: Ingen regjering støtter oss med våpen. Disse påstandene er KGB-løgner og har aldri vært dokumentert. Hvor mange utlendinger er tatt? Da PLOs leder søkte Bani Sadr haddehan med brev fra Bresjnev hvor det stod at Iran ikke måtte bli sint fordi de sovjetiske soldatene var i Afghanistan. De var der for å hjelpe landet mot utenlandske inntrengere. Bani Sadr skrev da et brev tilbake hvor han foreslo at Algerie, Iran, Palestina, et europeisk og et Latin-amerikansk land skulle oppnevne representanter til en kommisjon som skulle undersøke forholdene i Afghanistan og finne en løsning slik at alle utenlandske tropper, også de sovjetiske, kunne trekke seg ut. Bresjnev avviste forslaget og sa at dette var et indre afghansk anliggende!

SAIH:

Stopp norsk frakt av olje til Sør-Afrika

Det norske rederiet A/S Havtor har i lengre tid vært engasjert i oljefrakt mellom Midt-Østen og Sør-Afrika I løpet av en seks-måneders periode i 1979 fraktet den norske supertankeren «Havdrott» mer enn en million tonn olje direkte fra den persiske gulf til Sør-Afrika. Oljen ble lastet i Iran og Saudi-Arabia og losset i Durban og Cape Town i Sør-Afrika.

De arrabiske land boikotter salg av olje til Sør-Afrika, og landet er derfor vanligvis nødt til å kjøpe olje på svartemarkedet i Rotterdam. En million tonn olje direkte fra den persiske gulf er dermed et meget effektivt bidrag til Sør-Afrikas oljelagre. På grunn av boikotten ble det ved frakten på den norske tankeren brukt falske papir. Myndighetene i Iran og Saudi Arabia ble fortalt at oljen skulle til Europa og Singapore. Det ble også krevd at navnet på båten skulle dekkjes over med presenninger. Dette for å hindre at utenforstående skulle få rede på at arabisk olje gikk rett til Sør-Afrika.

Statssekretær Per Martin Ølberg uttaler i forbindelse med av-

sløringen av den illegale frakten at Handelsdepartementet ved eksport og import har unnlatt å legge noen moralske kriterier til grunn for næringslivets virksomhet. Vi lar bedriftene drive den aktivitet de finner fornuftig, sier statssekretæren. Rederforbundet sier på sin side at norske skip skal overholde de begrensninger som myndighetene setter på skipsfarten.

Sør-Afrika er i dag et av

verdens mest effektive undertrykkingsystemer, der hudfarge brukes som påskudd for å holde 20 millioner mennesker ned ei fattigdom, sult og fornedrelse. Selve grunnlaget for apartheidpolitikken er å sørge for at den hvite herskerklassen skal til enhver tid ha rikelig adgang på billig og lydig arbeidskraft. Sådanne ikke-produktive elementer stues sammen i bantustans der de langsomt går til grunne av sykdom og

underernæring. For å kontrollere dette systemet, settes det strenge lover som begrenser de svartes bevegelsesfrihet. Et effektivt sikkerhetspoliti sørger for at lovene overholdes. Etter frigjøringen av Zimbabwe strammer regimet tøyene ytterligere.

FN har karakterisert apartheid som en forbrytelse mot menneskeheten. Norge har ved gjentatte anledninger tatt til orde for en isolasjon av det hvite

mindretallsregimet og har aktivt støttet opp om frigjøringskampen i området.

En internasjonal oljeboikott av Sør-Afrika er et av de tiltak som anti-apartheid-bevegelsen over hele verden i lengre tid har arbeidet for.

SAIH vil nå kreve at de norske myndighetene øyeblikkelig forbyr norske redere å drive med piratfrakt av olje til apartheidrepublikken.

SOSIALISME PÅ NORSK

Første runde av debatten om

«Sosialisme på norsk»

utvikling i

I dagene 18. — 20. april samlet Ny Tid 600 deltakere fra hele landet til et arrangement som savner sidestykke i moderne norsk historie. Konferansen i Folkets Hus i Oslo ble et foreløpig høydepunkt i den debatten om sosialisme på norsk som SV-avisa inviterte til i sitt 1. mai-nummer i fjor. Så godt som alt som kunne krype og gå av kjentfolk på venstresida var invitert til å holde innlegg eller komme med kommentarer på konferansen. I tillegg kom alle vi andre menige deltakerne som forsøkte å følge med på lasset så godt vi kunne. Sjelden har den intellektuelle ressurssterke venstrefløyen i norsk politikk fått en slik anledning til å eksponere sin iderikdom. Viraken omkring arrangementet tyder på at vi er i ferd med å komme på offensiven igjen. Møtene og samværet var preget av entusiasme og konstruktiv diskusjon. Skal vi tolke det som et tegn på at vi er i ferd med å arbeide oss ut av det sløv-sinn som krise og høyrevinden har lullet oss inn i?

Med et slik oppbud av politiske

kjendiser kunne man frykte at konferansen ville få et elitepreg som forsterket kløften mellom den politiske tetgruppa og fotfolket på venstresida. Men selv om de profesjonelle debattantene som vanlig dominerte, så var det forbausende bred deltakelse i diskusjonene på møtene og i korridorane. — Den sosiale rekrutteringen til venstremiljøet ble selvfølgelig et faktum som det ser ut til at venstresida er i ferd med å avfinne seg med. Tendensene til å gjøre det til en dyd må det imidlertid advares mot. Det skjedde da også på konferansen selv om mange mente at nå må SV kvitte seg med arbeiderkomplekset sitt og slutte å ha dårlig samvittighet på grunn av sin rekrutteringsbasis.

Noe av det fine ved konferansen var den åpenhet som man gikk til diskusjonene med og viljen til å tenke konkret. Et ideologisk loppemarked har noen sagt. Men også på et loppemarked kan man få tak i brukbare ting. Viktigst er det om konferansen kan stimulere til videre debatt og fornyet aktivitet. Hvis den skal bli noe annet enn et intermeso — et hyggelig sammentreff for den debattglade 68-års generasjonen — må debatten føres videre i ulike fora og or-

Sosialisme på norsk-konferanse

Mange spørsmål, enda fle

ganer rundt omkring i landet og ikke isoleres til en krets intellektuelle i Oslo. Kanskje var det en ide å ta initiativ til en tilsvarende konferanse her nordpå hvor det særlig legges vekt på landsdelens problemer?

MANGE SPØRSMÅL, ENDA FLERE SVAR

I det daglige politiske arbeidet er det viktig å ha klart for seg hvilke langsiktige mål man har. Hvordan tenker vi oss at det sosialistiske samfunnet som vi bekjenner oss til, skal se ut? Hvordan tenker vi oss produksjonen og det økonomiske livet organisert etter modeller som er anderledes enn de vi finner f. eks. i Øst-Europa og i de sosialdemokratiske statene? Hvilke visjoner har vi, og hvordan skal vi forankre dem i dagens virkelighet — den høyproduktive oljestaten?

Like viktig er det å gjøre seg tanker om hvordan man skal nå fram til dette samfunnet. Hvilke muligheter byr vekstsamfunnet på for ei utvikling i sosialistisk retning?.

Hvem skal være de viktigste agentene i ei slik utvikling?

Hvilken betydning må det få for vår politiske strategi at den tradisjonelle industriarbeiderklasse

om få år er redusert til 1/8 del av den yrkesaktive befolkninga, og at de nye mellomaga allerede er tallmessig like store som det egentlige proletariat? Hvilke allianser skal sosialister inngå i? Har vekstsamfunnet spilt fallitt? Er løsningen å finne i en rød-grønn allianse hvor de røde lærer oppfinnsomhet av de grønne og de grønne klassesolidaritet av de røde, som Galtung uttrykte det?

— Dette var de viktige spørsmålene som trengte seg på både i plenumsforedragene og i de fem kommisjonene som deltakerne fordelte seg på (1. Teknologi, arbeid, klasse 2. Den grønne sosialismen 3. Sosialistisk nærmiljø 4. Den røde sosialismen 5. Norge i verdenssamfunnet). Spørsmålene var mange, og svarene enda flere. Som marxister må vi erkjenne at vi ikke kan slå opp i Kapitalen for å finne svar på de problemer med gårdsdagens reiser. Vår samfunnsformasjon er radikalt anderledes enn den som Marx analyserte der. A svare på dagens problemer med gårdsdagens løsningsforslag er et politisk blindspor fordi det post-industrielle velferdssamfunnet konfronterer oss med helt nye problemer. I dag har arbeiderne mer enn sine lenker å miste. Mye av

det positive i vårt samfunn har kjempet fram, må vi og med oss inn i en ny samfunnsform.

FRAMTIDS-SAMFUNNET

Den fundamentale utfordring vi står overfor er å skissere forståelige og realiserbare måter for hvordan vi kan tenke framtidssamfunnet organisert. Bare da kan vi sosialister si oss troverdighet og ammunn i argumentasjonen overfor kreftene, som mener at vi lever den best mulige av alle verdier og at det bare gjelder om å slå seg mer av det vi allerede har. Ikke minst er dette viktig for hvor vi til stadighet er vitner våre sosialistiske guder i land svikter. Vi er tvunget konstruere våre egne løsninger. Men vi må markere distansen til den monolittiske, statarokratiske «kommunismen» øst-europeisk modell og korporativistiske, statskapitalistiske «sosialismen» av skandinavisk modell. På dette punktet nok et stort flertall av konferensdeltakerne enige, men det straks vanskeligere å bli enige

Den nye klasseanalyse

Sosialisme på norsk — debatten har orientert seg omkring sentrale problemstillinger som det er viktig for venstresida å analysere og ta stilling til. Det mest positive ved debatten er evnen til å tenke i andre baner enn tidligere, begrepsfeste det tredje alternativ på venstresida og et forsøk på og gi dette et konstruktivt innhold. Det har ikke manglet på målsettinger, et større spørsmål er om de midler som er skissert er tilstrekkelige for å nå de til dels utopiske mål som er satt. De mest kontroversielle problemstillinger er knyttet til denne del av debatten, til hvilke strategier det skal satses på og hvilken ideologi og virkelighetsforståelse disse bygger på.

Her er det mye ull og tåke ute og går, noe som har bakgrunn i de motsetninger som alltid har eksistert på venstresida. Dels går disse etter tradisjonelle konfliktlinjer som f.eks. mellom en revolusjonær strategi og en mer reformistisk/trinnvis vei til sosialismen. Dels går motsetningene mellom de ulike verdier som skal styre strategiene. Disse motsetningene kom kanskje sterkest til uttrykk i kommisjonen «Teknologi, Arbeid, Klasse» der man spesielt tok opp det tradisjonelle klassebegrepet til kritisk vurdering. I en situasjon hvor industrien ikke lenger

produserer profitt i kapitalistisk betydning (med unntak av Nordsjøen) men er avhengig av statlig subsidiering for å overleve, er samtidig den tradisjonelle industriarbeiderklassen i ferd med å bli redusert til 1/8 del av den totale arbeidsstokken.

Den tradisjonelle klasseteorien er ute av stand til å analysere denne situasjonen, den blir for statisk. Dette var hovedargumentene til sosiologen Dag Gjestland i sitt innledningsforedrag om «den nye klasseanalysen». Denne kan bedre karakteriseres som en lagdelingsanalyse som er bedre i stand til å fange opp alle sosiale grupperinger i samfunnet, og hvor de nye mellomlagene får en mer sentral betydning enn i en klasseanalyse.

Analysen er funksjonell men den bryter tvert med den marxistiske klasseanalysen i det den ignorerer arbeiderklassens betydning i den kapitalistiske produksjonsprosess. Arbeiderklassens sosiale stilling er på den ene side kjennetegnet av dens individualisering og oppsplitting, på den andre side av dens kollektive karakter i produksjonen. Dette aspektet er det som gir arbeiderklassen dens objektive stilling som revolusjonær klasse, og det kan ikke være avhengig av dens faktiske størrelse. Også mel-

lomlaga og andre sosiale grupperinger blir rammet av det kapitalistiske systemet, men

deres sosiale stilling innebærer at de ikke kan utgjøre noen hovedkraft i en eventuell revolusjon.

Utviklingen av senkapitalistisk retning av det postindustrielle samfunn krever imidlertid

Proletariatet på veg ut som den revolusjonære klasse? (Fra Hvepsen)

VED SARTRES DØD - ET STRÅLENDE LIV

I løpet av det siste året har meldingene kommet om Poulantzas Dutschkes og Marcuses bortgang. Og for en måneds tid siden døde Jean-Paul Sartre (1905—80), en av vårt hundreårs virkelig store tenkere.

ERFARINGER MED DE ANDRE

et utdrag fra Sartres første filosofiske hovedverk, foreligger på norsk samtidig med Tenkerens bortgang. Dag Østerberg gir en god introduksjon til Sartres inngående drøfting av forholdet mellom mennesker. Som forfatteretterskapet kan heller ikke introduksjonen sies å være lett tilgjengelig. Men Sartres filosofi om kollektiv handling og fellesskap holder likevel fast innsikter i det individuelle og er vel verdt å arbeide med.

Poengrik er også formbestemmelsen av fremmedgjøring i Sartres andre hovedverk «Kritikk av den dialektiske fornuft». (Utdrag på dansk). Noen av Sartres romaner og skuespill uttrykker kombinasjonen glitrende skrivekunst/dypsindig skildring av eksistensielle problem.

POLITIKEREN

var en annen side ved den intellektuelle Sartre. Teori, skjønnlitteratur, politisk holdning og praksis og livsførsel — alt hang i hop i personen Sartre. Og alt var en aldri avsluttet totalitet. Hans tenkesett med helhetsforståelse, negasjoner og overskridelser var alltid underveis.

Hans mest radikale brudd med tidligere praksis kom på politikens område: F.eks. var han med

kommunistene i den kalde krigen i 50-åra. I 1956 distanserte han seg fra kommunistene da han kalte Moskva-partiet for «bødlenes parti». I 60-åra ga han sin stemme til den 3. verden, og med den sovjetiske invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 oppga han for godt håpet om at kommunismen kunne gjenvinne sin vitalitet.

Frigjøring var for Sartre et felles prosjekt. hvorigjennom menneskene kunne kjenne seg igjen i virkeligheten ved selv å være med og forme den. Til det siste var han innstilt på å stille spørsmålsteget ved alt, undersøke alt på ny og medreflektere nye tanker. Han avviste den stivnede tanken som man eksempelvis finner i marxismen-leninismens verdensanskuelse.

Sartres politiske praksis er preget av ønsket om å delta i den strømmen som kan rive historien med seg i det øyeblikk hvor den er i ferd med å stanse. Derfor gikk han opp på en tønne for å tale til mistroiske arbeidere under maiopprøret i 1968. Han ville bidra til å overskride opprøret i et frigjørende prosjekt i stadig tilblivelse. «Vi må sørge for at det bygges opp et forhold mellom menneskene som ikke bare garanterer friheten, men tankens revolusjonære frihet, som gir dem mulighet til å tilegne seg kunnskapen i sin helhet og å kritisere den». Sartre skrev gratis eller tok seg skyhøyt betalt for å kunne gi til radikale komiteer og aviser.

MENNESKET SARTRE

hadde etter sigende mange nære venner som han aldri slo hånden

av, enten det dreide seg om å gi seg selv eller støtte med penger. En av Sartres venner, den italienske marxisten Rossanna Rossanda skriver bl.a. følgende om ham: «Samtlige hans bøker har gitt oss lysende innsikter og

lysende tvil, tegnet på hans tenkning er friheten.... Han levde og han døde i løp, generøst, han sprang over aller hindringer, falt, reiste seg igjen og tenkte på ny. Et strålende liv».

Eirik Fiva.

Herbert Marcuse Den estetiske dimensjon

En Fakkell-bok

Marcuses siste bok — en kritisk kommentar til ortodoks marxistisk estetikk

DEN ESTETISKE DIMENSJON

Eirik Fiva
H. Marcuse:
Den estetiske dimensjon
Gyldendal 1980
90 sider.

For den brede offentlighet ble Frankfurter-filosofen Herbert Marcuse (1898-1979) kjent som talsmann for studentopprørene i 60-åra.

Stikkord som «frigjørende fantasi», «alternativ eksistens» og «forening av frie individer — som praktisk utopi», er ledemotter Marcuses forfatterskap gir kjøtt og blod til.

Hans siste bok, «Den estetiske dimensjon», er intet unntak i så måte. For sikkerhets skyld avliver Marcuse nok en gang myten om at bare stigende klasser kan skape verdifull kunst, at en progressiv kunstner anno 1980 må sørge for å artikulere proletariatets interesser og behov i en realistisk form.

Opp mot «Marxistisk» dogmetenking formulerer Marcuse et annet syn på kunstens politiske kraft: Det er innholdets FORM som er det viktige. Kunsten står nok under de historiske kjennsgjeringenes lov, men den bryter denne loven. Den estetiske omformingen blir et redskap til gjenkjennelse og anklage. Formen på kunstverket er et selvtilstrekkelig hele, som nettopp gir kunsten selvstendighet overfor den faktiske virkelighet. Kunstens resultat kan bare uttrykkes med

distanse til «det gitte». Selv den bekreftende kunsten motsier det bestående utbyttingssamfunn ved at den meddeler noe som ikke kan sies i et annet språk. Selv om kunsten er tvetydig og mangfoldig

vil det være noe i innholdet som er blitt form som motsier det ytelses- og markedsorienterte hverdagslivet. Noe som appellerer til de indre, menneskelige kvaliteter: lidenskap, fantasi, samvittighet, glede, sorg, fest og fortvilelse eller hva det måtte være.

Kunstens evne til å gi ordet til ofrene eller å gi individet en smule frihet og tilfredsstillelse, også under ufrihetens herredømme, reiser spørsmålet om «overhistorisk» sannheter i et verk. Mot dogmatikerne kan man gi Marcuse rett i at visse egen-skaper ved kunsten som appellerer til subjektiviteten, håpet og frigjøringens skjønne bilde, ikke er reduserbare til produktjonsforhold og klassekamp. (Ellers ville ikke eksempelvis den greske tragedien kunne bli oppfattet som «stor» litteratur i dag). Men i denne boken, så vel som i hele Marcuses forfatterskap, er det en tendens til å overdrive betydningen av «overhistoriske» momenter.

I følge Marcuse finner også den frigjørende revolusjonen grenser som også en ny kunst vil bevare: minnet om et liv mellom illusjon og virkelighet, falskhet og sannhet, glede og død. Miljøet og hovedpersonenes livsverden i nye romaner vil selvfølgelig ta andre former og prege kunsten. «Det er vanskelig å forestille seg samfunn som har avskaffet hva vi kaller tilfeldighet eller skjebne, møter ved skilleveien, møter mellom elskende eller møtet med helvete». Kunsten skal styrke den frigjørende subjektiviteten og dermed demonstrere klassekampens grenser. Boken anbefales.

420.000 arbeidsplasser innen år 2000 dersom «hele folket i arbeid»

Av Asbjørg Fyhn og Irene Kulleseid

Kvinnepolitisk Planforum i Oslo som har som formål å arbeide for konkretisering av kvinnespektiv på planlegging, arrangerte i dagene 21. til 22. april et seminar om «Kvinner og regional planlegging». Forumet, som er tvørpolitisk, er åpent for alle kvinner med interesse for planleggingsprosjekt. Deltakerantallet var ca. 100, og de som deltok kom fra ulike institusjoner — fra offentlig administrasjon i stat, fylker og kommuner, frivillige organisasjoner som Norges Bondekvinneforbund, Norges Husmorforbund, fra forskning og undervisning og fra politiske partier.

Emner som ble tatt opp var: «Historisk perspektiv på kvinner og arbeid i distriktene»,

«Kvinner og distriktutbygging», «Kvinner i primærnæringene» og «Kvinner i organisasjoner og politikk».

Lønnsarbeid for kvinner ble det temaet som prega seminaret. En mente stort sett at lønnsarbeid for kvinner burde i større grad enn nå sette sitt preg på de politiske virkemidler i framtida dersom en ville sikre bosetting i utkantene og hindre at kvinnene røser ut for å få seg arbeid. 420.000 nye arbeidsplasser innen år 2000 var tall det ble ansått var nødvendig å skaffe til veie dersom alle arbeidsplasser skulle kunne sikre seg arbeid.

KVINNER INNEN FISKERINÆRINGA

«Mye kvinnfolkarbeid usynliggjøres i samfunnet vårt». Ingen på seminaret imøtegikk dette utsagnet som Nora Johansen fra Gjøessvør i Finnmark, gift med en fisker, 3-barnsmor og deltidsansatt på fiskebruket i været sa i sitt innlegg — og hun fortsatte: «Vi kvinnfolkan tar oss av omsorgsarbeidet pass av små unga — ofte døgnet rundt i fleire uker — vi tar oss av papirarbeid og regnskap for fiskeverva som har egne båta, vi vedlikeholder redskap og klær, vaske båtan osv. osv. Og dette arbeidet binder oss til gratisarbeid for fiskerinæringa».

Det Nora Johansen peker på er at arbeid som kvinner gjør er samfunnsmessig nødvendig arbeid, men fordi det er kvinnfolkarbeid er det usynliggjort, ikke-betalt og derfor vanskelig å få brakt inn i markedssfæren.

Og hun fortsatte: «Men ikke alt arbeid er ulønna. Fleire kvinnfolk jobber i fiskeindustrien — et arbeid som er sesongbetong og miljømessig dårlig. På min arbeidsplass er det kun en av kvinnfolka som ikke har fått påført seg en eller annen skade på grunn av de dårlige arbeidsforholdan».

«Vi brukes også som egnere — men betalinga vi får for dette er mer symbolsk enn betaling for utført arbeid».

For å rette opp skjevhetene mente Nora Johansen at det var mulig for fiskarlaget i forhandlinger med Staten å også regne med det arbeid som kvinnene gjør i forbindelse med fisket, slik at de kunne få betaling for dette.

Siri Gerrard, stipendiat ved Universitetet i Tromsø som har skrevet hovedoppgave om Arbeidsliv og lokalsamfunn og som driver et forskningsprosjekt hvor teamet kvinner, interesseorganisering og fiskerinæringa blir tatt opp, pekte i sitt innlegg på det klare kjønnsdelte arbeidsmarkedet en har innefor fiskerinæringa. I alle offentlige utredninger nevnes ikke kvinnene — de nevnes aldri når det er snakk om å få tilskudd til verken bruk eller båt. Utredningene mente hun for det meste var basert på det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret med bestemte oppgaver for menn og kvinner, ofte bygget på kjernefamilien som produksjonsenhet. For utkantene mente hun at dette ga seg spesielt uheldige utslag i det de unge jentene ofte ikke får arbeid og må flytte inn til sentra — og som hun sa «de kommer sjelden tilbake — noe som får store konsekvenser for bosettings- og livsmønsteret i utkantene».

Siri Gerrard tok så opp tråden som Nora Johansen hadde begynt å nøste på i forbindelse med betaling for lineegning. Siri Gerrard pekte på at oppretting av lineegnesentraler ga kvinnene i fiskersamfunnet bedre arbeidsforhold hva sosiale og økonomiske rettigheter angikk, mens hun var bekymret for at mekaniseringa på sikt ville gi grunnlag for mindre arbeidsplasser enn tidligere og

Mary Mikalsen ved siden av Mandalsgrena som vevs ovenfra og ned, uten bruk av skyttel. Hun står og går under vevinga og slår innslaget til med sprikende fingre. Etterhvert rulles grena opp på tøybommen.

derved frata kvinnene en mulig inntektskilde.

Hun avslutta innlegget sitt med at dersom forandring innen fiskerinæringa skal bli mulig må kvinnene inn på alle beslutningsnivå. De må få reelle muligheter til politisk deltakelse — enten det er gjennom fiskarlaget eller de tradisjonelle kvinneorganisasjonene.

KVINNENES ROLLE PA KOMBINASJONSBRUKET

Håvard Teigen, amanuensis ved Distriktshøgskolen, Oppland innledet om Kombinasjonsbruket og kvinnenes tradisjonelle tilpasning og rolle i landbruket.

Det er på kombinasjonsbruket kvinnene har spilt sin viktigste rolle innen jordbruket, og kvinnene har (kanskje) spilt den viktigste rollen på kombinasjonsbruket.

Kombinasjonsbrukene utgjør i dag 2/3 av det totale antall bruk i landet. Teigen skisserte to modeller for kombinasjonsbruk. Den tradisjonelle og mest utbredte form er den hvor kona arbeider på gården og mannen kombinerer med yrke utafør jordbruket. I løpet av 70-åra har vi fått ei utvikling av et kombinasjonsbruk hvor mannen arbeider på gården og kona har inntektsgivende arbeid utenfor. Denne tilpasningsformen betinger imidlertid et kvinnearbeidsmarked ved siden av jordbruket, og er bare aktuell i områder med desentralisert utbygging av såkalt tradisjonelle kvinnearbeidsplasser. Områder med slike muligheter er det få av f.eks. i Nord-Norge, og er heller ingen bedring av vilkåra for kvinnene i jordbruket.

Endra næringsstruktur, både innen jordbruket og generelt har redusert kvinnenes deltakelse i jordbruket. Rasjonaliseringslinja, som Teigen betegner som «krigen mot kombinasjonsbruket» har vært den mest effekti-

ve i så måte. Dette skyldes ikke kvinnefiendtlighet fra myndighetenes side, mener han, men er resultat av generell systemundertrykking. Mer åpen diskriminering kan en kanskje finne på lavere nivåer. Teigen stilte spørsmål ved landbrukssekskapenes likebehandling og viste til eksempler hvor henvendelser fra kvinner er blitt sett på som mindre seriøse. Likeså favoriserer Odelsloven «den best skikkede» og tradisjonen tro blir gjerne sønner oppfattet som «bedre skikkede» enn døtre. Inntektsmålsettinga for jordbruket og skattepolitikken som er utforma etter denne, bidrar til å presse kvinnene ut, enten av jordbruket eller av inntektsgivende arbeid utenfor.

Sjøl om inntektsnivået er betydelig høyna i jordbruket i dag, kommer kvinnene stadig dårligst ut, både økonomisk og sosialt/velferdsmessig.

De landbrukspolitiske virkemidler som settes inn kommer ikke kombinasjonsbruket eller kombinasjonsbrukerne til gode. Ut gjennom 70-åra har de politiske målsettingene for kombinasjonsbruket og dets betydning i sysselsettings- og bosettingssammenheng, fått uvillige formuleringer, alt mens den politiske praksis er blitt mere motvillig.

Ragnhild Enoksen, Kvænangen, viste i sitt innlegg hvordan vanskene for småbruk/kombinasjonsbruk og manglende tilbud på alternative arbeidsplasser fører til fraflytting.

Kvinnene utgjør vesentlige forutsetninger for primær produksjon her som i fiskeriene, og arbeidssinnsatsen er like usynliggjort. Den manglende forståelse for og erkjennelse av kvinnenes betydning gjenspeiles i landbrukets planer og institusjoner og materiale herfra, mener Teigen. Han avslutta med å reise

krav om utarbeiding av alternative produksjonsprogram, og hevdet at kampen for småbruket/kombinasjonsbruket må formuleres som et kvinnepolitisk krav.

KVINNEARBEIDET I DE SAMISKE KJERNEOMRADENE

«Også innen reindrift og jordbruk i de samiske kjerneområdene er kvinnearbeidet usynliggjort», påpekte Vigdis Stordal, vitenskapelig assistent ved Universitetet i Tromsø, og hun fortsatte:

«Tradisjonelt har den samiske bosettinga vært plassert i forhold til utnyttelse av de til enhver tid tilgjengelige naturressursene. En har hatt «flere bein å stå på», eller som det heter i dag — drevet kombinasjonsbruk. Også i dag er denne type tilpasning det vanligste. Når halvparten av den yrkesaktive befolkning i «Aksjonsplanen for de sentrale samiske bosettingsområder» er tilknyttet primærnæringene».

Undersøkelser som har vært gjort viser at ved enkelte reindriftsbruk utgjorde inntekt fra binæringer — husflid og bærsanking — 30 til 80 prosent av familiens inntekter. Og det meste av dette arbeidet utføres av kvinner.

Går vi inn i det statistiske materiale over kvinners og menns arbeidssinnsats i primærnæringene får vi inntrykk av at kvinner i liten grad er med. Ut fra det vi vet om bruksstørrelser, både innen reindrift, fiske og jordbruk, og de oppgaver som påligger kvinnene, kan vi med sikkerhet slå fast at det lave antall kvinner som registrerer sin arbeidssinnsats tilhørende primærnæringene er misvisende. De statistiske kategoriene en bruker for å

registrere arbeidssinnsatsen er mangelfulle, mente hun.

Både innen reindrift og jordbruk går myndighetene i «Aksjonsplanen» inn for å heve inntektene på hvert enkelt, og gjøre småbrukere og reindriftssamer uavhengige av biinntekter eller sosial hjelp.

Men i denne prosessen vil kvinna bli den tapende. Vigdis Stordal sa at på de brukene som blir utvida, vil hun bli gjort overflødig på grunn av mekaniseringa. I de tilfellene der familien må gi opp å leve av jordbruk eller reindrift, mister hun råstoffene som trengs for å drive med håndverk og husflid.

Hvilke tilbud eksisterer så utenom primærnæringene?

«Det er innen tertiærnæringene vi har hatt den største økninga av sysselsettinga. Dette skyldes den sterke utbygginga av kommunesentrene fra slutten av 60-tallet.

Et betydelig kvinnearbeidsfelt har vært detaljhandel, bankvesen/forsikring, undervisning, sosialsektoren, offentlig tjenesteyting som administrasjon, post og telegraf. I Karasjok skærer imidlertid også menn høyt her, og innen detaljhandel og administrasjon er de i overvekt. Det samme gjelder innen bank/forsikring. Innen undervisning er fordelingen omtrent lik, med en liten overvekt av kvinner». (Tallene er fra 1973).

En kan spørre om det er de få mulighetene til arbeid som gjør at en stor andel av mennene velger disse arbeidene. Men det viser seg at alternativene er få, og valgmulighetene deretter. Dessuten har arbeidsforholdene vært forholdsvist sikre innen service-næringen sjøl om en var ufaglært.

Dette medfører altså at kvinnene blir utkonkurrert. Av

Forts. 10. side

Vi brukes også som egnere, men betalinga vi får for dette er mer symbolsk enn betaling for utført arbeid, sa Nora Johansen fra Gjøessvør.

OVERGANGER — OVERGANGER — OVERGANGER

Mange spørsmål —

Forts. fra 6. side

tingsenhet. Det nærmer seg en dyrking av småborgerlige produksjonsformer i nær tilknytning til lokale organisasjonsformer, ja, til og med en framheving av de livsformer og bevissthetsformer som har tradisjoner og grobunn der.

EN NOSTALGISK FARANG

Denne nostalgiske farangen er forklarlig, men bakstrevsk. Også i tidligere kriser i kapitalismens historie har lengselen tilbake til det enkle og nære vært den intellektuelles og småborgernes private svar på de personlige problemer som samfunnet har skapt. Da den borgerlig-liberalistiske framtidsoptimismen bleknet av mot slutten av forrige århundret, blomstret en slik ideologi. Den gang ble den utnyttet av alt annet enn sosialistiske krefter og førte rett inn i en fascistisk ideologi. Det er en lærdom historia har gitt oss, og som vi ikke må glemme når «small is beautiful»-parolene strømmer mot oss. Også i dag har vi vært vitne til et tilsvarende sammenbrudd for en framskrittstro, nemlig den sosialdemokratiske drømmen om å styre det kapitalistiske samfunn i stadig mer menneskevennlig retning. Også denne troen bygger på de samme to forutsetningene: For det første erfaringen av det aksellerende vitenskapelige og teknologiske framskritt, for det andre på forventningen om at dette framskrittet til slutt vil skape gode og frihetlige samfunn som mennesket til alle tider har drømt om.

«KOMMUNALISMEN»

Det er selvfølgelig viktig å temne den teknologiske utvikling slik at — som Rune Slagstad framhevet det — «framskrittets produktivkrefter ikke skal omdannes til menneskelige destruktivkrefter». Det er også viktig å delegerer reell makt fra det statlige hierarki til de lokale enheter. Men hvis denne nedbremsning kombineres med en tilbakevending til «nattvekterstaten» uten at det samtidig skjer en sosialistisk bevisstgjøring av folket, er dette rein illusjonspolitikk og vil ikke bringe oss et skritt nærmere et sosialistisk samfunn, derimot betenkelig nær et klassisk småborgerlig ideal.

Den nå så berømmelige «kommunalismen» er i rein form temmelig suspekt. Det er en annen sak at oppfinneren av dette begrepet — Rune Slagstad — neppe tenker så naivt som hans kritikere vil ha det til. Men hvilke resultater ville vi ha oppnådd i progressive kampsaker som abortloven, likestillingsloven, o.s.v. hvis avgjørelsesmyndigheten har vært delegert til de kommunale enheter. Og ville vi egentlig ha rokket et fnugg ved den kapitalistiske økonomi om vi hadde fått overført større økonomiske midler til kommunene? Det er nok av eksempler på at foretak kan være statlig, kommunalt, ja, også kollektivt, arbeider- eller fagforeningseid og likevel ha fungert like kapitalistisk som et privat eller aksjonærseid selskap.

EN ARBEIDERKONTROLLERT PRODUKSJON

A flytte om på eierforholdene eller styre kapitalen inn i andre kanaler endrer i og for seg ingenting på virkemåten i systemet så lenge bedriftenes disposisjoner er styrt av profittinteresser og snevre pengemessige rentabilitetskalkyler. Dette ble sterkt framhevet av økonomiprofessoren H.J.A. Kreyberg. Hans modell for en arbeiderkontrollert produksjon var etter mitt syn et fruktbart for-

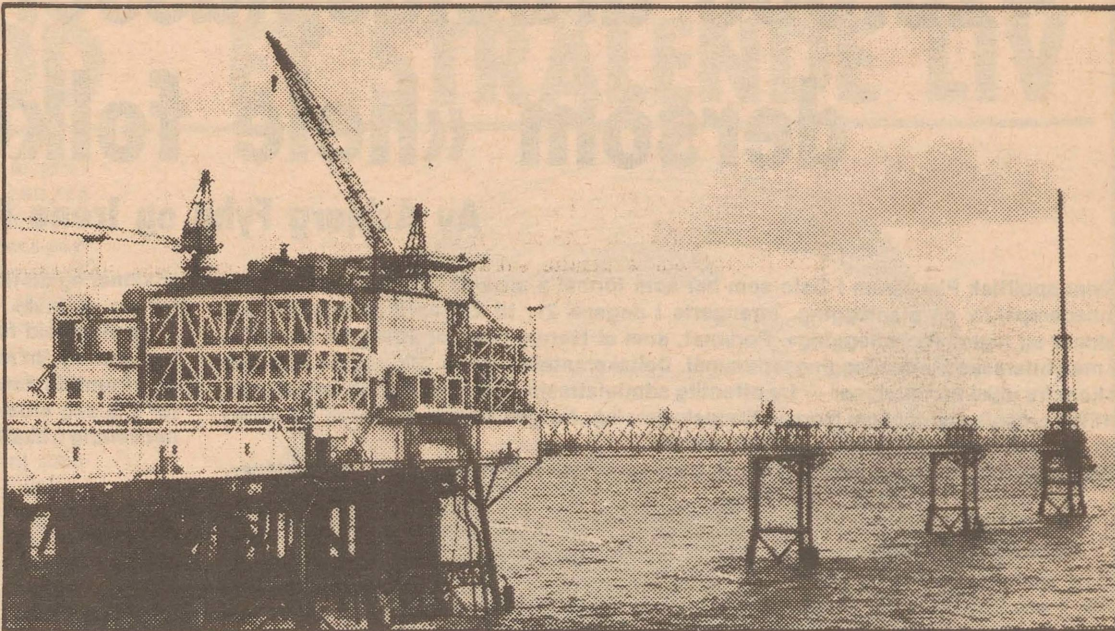
søk på å oppstille en styringsform som både ivaretar arbeiderkontrollen, den lokale nærheten til avgjørelsene, den generelle samfunnmessige styring av produksjonen og den statlige dirigering som er absolutt nødvendig i mange sektorer. Arbeiderkontrollperspektivet og desentraliseringen må suppleres med sentral styring som beskytter mot lokale tilpasninger som kan gå ut over de overordnede nasjonale mål. Viktigst er det likevel at eiendomsformene i så stor grad som mulig bestemmes av det sosiale og geografiske nedslagsfelt for det enkelte foretak. Det må være samfunnsinteressene på det tilsvarende nivå som sammen med de ansatte sitter i ledelsen for bedriften. Enda viktigere er det at en slik omfattende endring skjer raskt og samtidig på alle områder ellers risikerer man bare at de nye samfunns- og arbeiderideer foretakene uten videre integreres i den kapitalistiske profittlogikkens system. Poenget er at den lokale styringsretten skal være garantert i et system som ikke er dirigert av profitt. I den forstand er det snakk om en form for «blandingsøkonomi».

Fordelen ved Kreybergs tanker er at de er fri for en romantisering av den lokale enhet som sådan. Den sosialistiske bevisstgjøring og solidaritetsfølelse må kjempes fram med minst like stor energi og må regne med å møte minst like stor motstand der som i de større enheter. Solidaritetsfølelsen er på ingen måte et produkt av lokalitetens størrelse.

TILBAKE TIL EEC-ALLIANSENE

Sosialisme på norsk-debatten er på mange måter en revitalisering av samfunnmessige krefter og allianser fra EEC-striden, men med et mer konstruktivt og framtidrettet perspektiv. Som sådan har den både sine gode sider og sine fallgruber. Framfor alt må vi ikke glemme at Norge er en integrert del av et internasjonalt kapitalistisk system og at vår kamp for sosialismen må ha et internasjonalt perspektiv hvor solidariteten med de undertrykte i andre land hele tida må virke styrende inn på de løsninger vi finner fram til. Vi må ikke trekke nisse-lua nedover ørene når vi fører debatten videre. Og det skal vi. Så får vi i mellomtida se fram til at rapporten fra konferansen kommer i bokform på PAX til høsten. Kanskje blir det 80-års debatt-bok?

Øystein Rottem

Olja skaper få nye arbeidsplasser for kvinner.

420.000 arbeidsplasser —

Forts. fra side 9

hengigheten utenfra ved etablering av nye tiltrente arbeidsplasser gjør at mulighetene som blir ansett åpne for kvinnene blir besatt av menn.

Rasjonaliseringa vil til nå ha hatt innen primærnæringene og oppblomstringa innen tertiærnæringa har medført ei forverring av kvinners kår dersom vi med forverring mener kvinners muligheter til å få et givende lønnsarbeid. Arbeidstilbudene er få og tilhører lavtlønnsyrkene.

«Hvis vi skal nå «Aksjonsplanens» mål om at «flest mulig skal få arbeid i sin hjembygd og der ved bidra til utvikling av det samiske samfunn» må det nytenking til snarest. Planleggere og politikere på alle nivåer burde nå åpne sinnet og skjønne at tanken om å høyne kombinasjonsdriftas status ikke er «akademisk skrivebrodstøv» eller «bybarnets drøm om småbuket», men et forsøk på å utnytte de naturgitte ressurser slik klimaet tillater. Vi som ikke tror lønnsomhet bare kan måles i kroner og ører er ikke innbitte motstandere av store eller nordnorske forhold) bruk med melkeproduksjon. Vi tror bare ikke at denne typen bruk kan fange opp de som fortsatt vil være i primærnæringene. Vi tror heller ikke at store bruksenheter innen reindrift løser denne nærings problemer.

Det heter seg at «utviklinga går mot større bruk». Utviklinga kan vel ikke gå av seg sjøl? Ka ti fikk ho bein å gå på?» avslutta Vigdis Stordal sitt innlegg med.

DISTRIKTENES UTBYGGINGSFOND OG KVINNE/MANNS-ARBEIDSPASSER

Sissel Fredriksen som er ansatt i Utenriksdepartementet har i sin

hovedfagsoppgave i statsvitenskap undersøkt industriforetak som har fått støtte fra Distriktenes Utbyggingsfond (DUF). Hun har funnet ut at av de midlene som er blitt fordelt fikk menn 73 %, mens kvinnene måtte ta til takke med 27 % (i Finnmark).

Dette til tross for at en vet at det er vanskeligere for kvinnene både i distriktene (jfr. Teigen og Gerrard) og i byene å skaffe seg betalt arbeid enn det er for mennene.

— Med andre ord. Mennene er blitt hjørnestenskjønnet som fordeles når midler skal tildeles. I tidsrommet 1970 til 1974 gikk 90 % av midlene til arbeidsplasser som særlig satser på mannlige arbeidskraft.

Sissel Fredriksen mente at den eneste måten en kunne bekjempe det kjønnsdelte arbeidsmarkedet på, var å innføre kjønnskvotering til fordel for kvinnene — På lang sikt mente hun at en generell kjønnskvotering kunne være fordelaktig for menn. Hun pekte på at den tiltakende teknologiseringa ville skyve ut flere menn fra deres tradisjonelle arbeidsplasser enn tilfellet ville være for kvinner. Innen helse- og sosialsektoren, service osv. som tradisjonelt sysselsetter kvinner ville mulighetene kunne åpnes for lik tildeling av de arbeidsplasser som finnes. Og som sagt — for menn ville det bety at de i framtida ville ha bedre muligheter for lønna arbeid.

På seminaret fikk en gehør og gjennomslag for at det arbeidet

som kvinnene gjør både innenfor jordbruk og fiske bør betales på lik linje med det mennene får igjen for sin innsats.

DUF har en målsetting når det gjelder bosettinga i Nord-Norge — Men vikremidlene som settes inn for å sikre bosettinga er familiebasert — det satses ikke på at kvinnene skal klare seg sjøl. Ungdom og spesielt jentene klarer ikke å skaffe seg arbeid i utkantene — de må flytte for å kunne få egen inntekt.

Når så kvinnene går sammen og forsøker å få sitt arbeid verdsatt som kvinnene fra Manndalen husflidlag i Troms, som driver med omsetning av grener basert på hjemmeproduksjon, har gjort og som Mary Mikalsen ga oss et eksempel på, viser det seg at de offentlige myndigheter prioriterer disse tiltakene lavt og i liten grad støtter opp om dem.

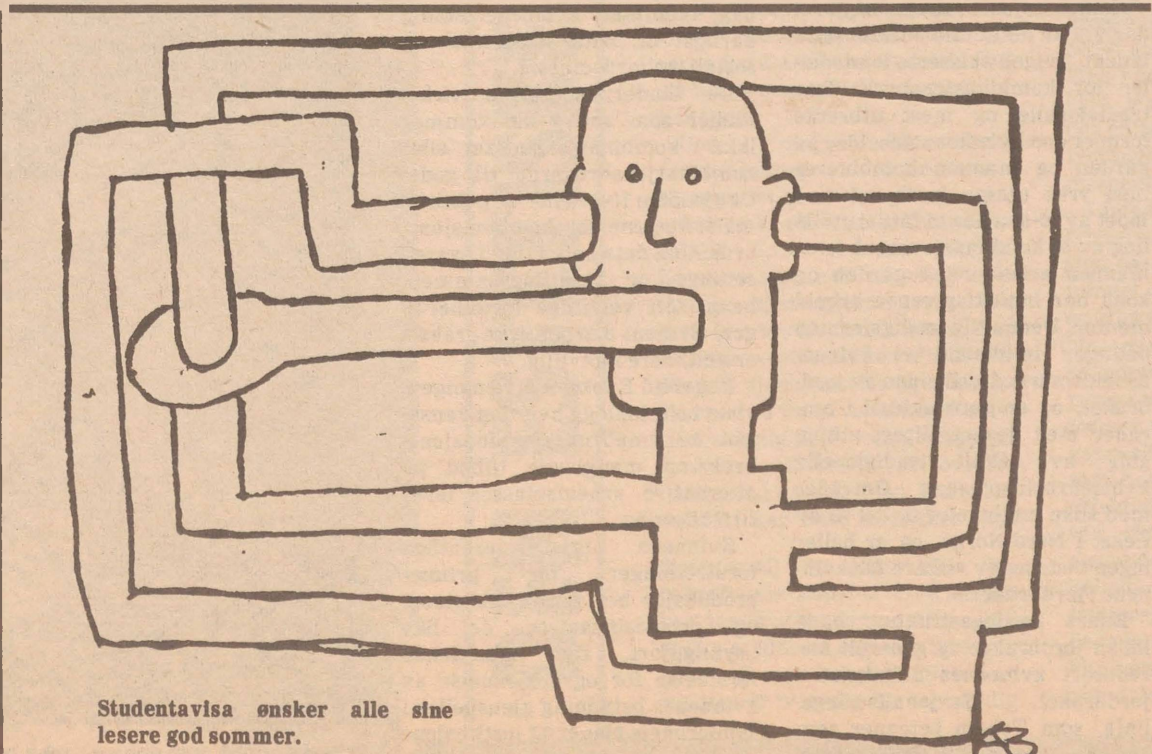
DUF satser i stor grad på kapital- og ikke arbeidsintensive arbeidsplasser med den følge at kvinnelige arbeidsplasser ikke blir oppretta. Dette har selvfølgelig sammenheng med måten DUF er organisert på — et passivt organ som behandler innkomne søknader — ikke et aktivt organ med formål å skape nye arbeidsplasser. Det var en allmenn (allkvinnelig) enighet om at ved opprettelsen av industriarbeidsplasser burde kvinnenes muligheter for å få arbeid også kalkuleres inn i planene. Et eksempel hvor kvinnene ikke er tatt med i planene er Mo i Rana. Jernverket gir i liten grad arbeidsplasser til kvinner. Målsettinga om å sikre bosettinga i dette distriktet blir derved betraktelig redusert.

STOR UVITENHET OM UTKANTPROBLEMENE

Oppsummeringen på seminaret siste dag viste at representanter fra departementene var svært uvitende om de problemene utkantene strir med. Denne uvitenheten innrømmet flere — og de mente at seminaret hadde fungert svært godt informativt.

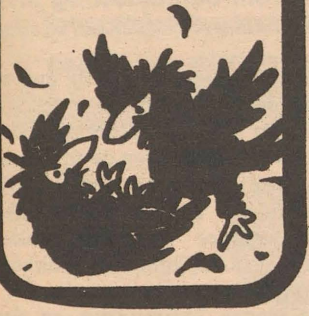
— 6-timers dagen — eventuelt 4-timers dagen ble det reist spørsmål om i oppsummeringene. Flere mente at dette var et mulig virkemiddel (ved siden av andre) for å sikre kvinner sysselsetting i framtidas samfunn. Dette spørsmålet ble det dessverre ikke tid til å gå nærmere inn på — men bli et emne for debatt senere.

Men en sak lurer vi sterkt på Hvorfor aksepterte ikke Landbruks- og Fiskeridepartementene invitasjonene? — Mener de at de har den fulle oversikt over de feltene de skal dekke — og derfor ikke trenger noen videre korrigering — eller????

Studentavisa ønsker alle sine lesere god sommer.

Leser- brev Debatt

Ein kommentar til spørsmålet om lønn til studentre presentantar

På siste hovudallmøte var det oppe til diskusjon om studentar skulle få lønn for det arbeidet dei gjorde i diverse komitear, avisa, SU osv. Denne saka har blitt diskutert tidlegare i fleire samanhengar, utan at det har kome noko konkret ut av det. Vi er vel alle klar over at denne saka har forskjellige sider. Det er ting som talar både for og mot lønn. Det har skjedd ei kraftig forverring av økonomien til studentane dei siste åra. Dei fleste ønsker å gjere seg ferdig med studia så fort som mulig. Når ein driv med studentpolitikk i tillegg til studia, vil studietida i mange tilfelle bli forlenga. Dette gjer at utdanninga blir dyrare enn den elles ville ha blitt. Ein annan ting som vi heller ikkje må gløyme er at mange har deltidstarbeid i tillegg til det reinte faglege arbeidet. For mange vil dette arbeidet ta så stor tid at det ikkje blir tid til å drive med studentpolitikk. I mange høve kan det sjå ut som den økonomiske forverringa har ført til disiplinering av studentmassen, men det er ting som tyder på at denne utviklinga er i ferd med å snu. Studentane ønsker ikkje lenger å vere ein saneringspost i regjeringas krisepolitikk.

SAKA FOR LITE UTGREIDD

Argumentasjonen ovafor kan høyrast overtydande ut, men saka er likevel meir komplisert. Kven skal få lønn? Kven skal ikkje få? Kor stor skal lønna vere? Kva for farer medfører lønn til studentar for den studentpolitiske kampen? Før ein tek ei avgjerd om lønn

eller ikkje, er det viktig at ein kjenner til alle faktorane som dei forskjellige alternativna medfører. Ein må altså take ein konkret analyse av kva for konsekvensar det kan få for den studentpolitiske kampen. Ein komite hadde fått i oppgave å gje ei innstilling i denne saka, men han var ikkje ferdig til siste hovudallmøte slik at folk kunne take standpunkt til kva saka innebar. USV meinte det var riktig å take standpunkt med ein gong, medan NKS sette fram forslag om å utsette saka til rapporten låg føre. Det vart vedteke med knapt fleirtal (20-21) at ein skulle gå inn for lønn til studentrepresentantar. Det er heilt klart at dette vedtaket vart gjort på eit fullstendig sviktande grunnlag. Ein må ikkje sjå bort frå at USV kan ha gjort studentane i Tromsø ei bjørnetjeneste med si handsaming av denne saka. Dei har sagt ja til lønn, utan at dei veit kva det inneber konkret. Vi veit kva for uheldige konsekvensar lønn til studentrepresentantar har fått t.d. i Oslo. Det har lett for å utvikle seg eit pampevelde, der ein først og fremst er interessert i å maksimere sine egne interesser utan at studentane sitt syn blir teken omsyn til. Mange vil kanskje ønskje å arbeide med studentpolitikk fordi ein får lønn, ikkje fordi ein skal fremje interessane til studentane. Grønt Gras motarbeidde t.d. studentane sine forsøk på å få starta husleiestreik. Ein kan kanskje seie at det har skjedd ei degenerering som medførte at studentrepresentantane sto på samskipnadens si line mot studentane. Frå fleire hald har det blitt hevda at lønna har vore ein avgjerande faktor i denne samanheng. Storleiken på lønna har sjølvstakt mykje å seie for konsekvensane, det er difor viktig at ein veit kven som skal få kompensasjon, og kor stor han skal vere. USV har sagt ja til lønn utan å vite kva det inneber, og kva for konsekvensar dette vil få. Dette må kallast ein uansvarleg politikk, som kan skade interessene til studentane i Tromsø på lengre sikt. Når ein skal ta standpunkt i ei så viktig sak, må ein i det minste kunne forlange at ein har satt seg inn i saka før ein avgjer kva ein skal mene.

NEDPRIORITERING AV GRUNNPLANSARBEIDET

Mange studentar arbeider med studentpolitikk utan å få lønn. Dette gjeld i stor grad AU'ane på dei forskjellige institutta. Det er i stor grad desse som skal halde kontakt med grunnplanet. Med den nye valordninga, der ein representant til SU skal veljast frå kvart institutt, må ein rekne med at dette arbeidet vil auke kraftig. Den nye ordninga med lønn gjev altså ikkje noko rettviss fordeling med omsyn til det arbeidet som blir lagt ned. Det er ein fare for å kome i den situasjon at enkelte aktivitetar blir lønna, medan andre ikkje blir det. Kravet om lønn er ikkje komen frå grunnplanet i studentrøsla, men er fremja av Kirke- og Undervisningsdepartementet. I følgje dei opplysningane som ligg føre vil

studentane i SU og avisa bli lønna etter lønnstrinn 11 i Statens lønnsregulativ. Det er såleis snakk om ganske stor kompensasjon for det arbeidet ein utfører. Det viktigste arbeidet er å få kontakt med grunnplanet. Slik utviklinga er, kan det sjå ut som om dette arbeidet kan bli nedprioritert i motsetnad til byråkratarbeid.

Slik situasjonen er i dag må vi arbeide for å betre den økonomiske situasjonen for studentane, slik at ein i større grad kan take del i utanomfaglege aktivitetar utan å måtte tenke på dei økonomiske konsekvensane dette vil få. På denne måten vil ein frigjere krefter. Studentmassen vil i større grad bli politisert. Det vil bli lettare å drive med interessekamp, fagkritikk osv. Det er viktig at diskusjonen om lønn blir vidareført. Vi må vurdere om dette er ei permanent ordning eller ikkje. Dei forskjellige AU'ane bør take opp denne saka, slik at fleir får seie kva dei meiner er viktig. Hovudallmøtet bør take denne saka opp på nytt slik at ein kan sumere opp diskusjonane i AU'ane. På denne måten kan ein greie å utvikle ein politikk på dette spørsmålet som det store fleirtalet av studentane er tent med.

Martin-Arne Andersen, ISV.

Red. svarer:

Plassen tillater ikke at vi går inn på en lengre diskusjon omkring spørsmålet økonomisk godtgjørelse til studentrepresentanter i dette nummeret av Studentavisa. En del åpenbare feil og misforståelser i Martin-Arne Andersens innlegg kan likevel ikke stå uimotsagt.

1. Det dreier seg ikke om lønn til studentrepresentanter, men om økonomisk kompensasjon for det arbeid svært tidkrevende tillitsverv innebærer. A snakke om at f.eks. de som jobber i Studentavisa skal lønnes i lønnstrinn 11 er fullstendig misvisende når det på Samskipnadens budsjett bare er satt av 30.000 kr. (inkludert arb.giv.avg.) til lønn av redaktør. Dersom det går i orden at denne redaktørlønna fordeles på redaksjonens sju medlemmer, vil det dreie seg om litt over 3500 kr på hver pr. år. Hvis en regner ut timelønna på grunnlag av dette, kan vi forsikre Martin-Arne Andersen at den vil komme til å ligge svært langt unna de satsene lønnstrinn 11 opererer med.

2. Vedtaket på siste Hovedallmøte innebar ikke noen almenntilslutning til prinsippet om at studentpolitiske tillitsverv skal honoreres. Det er bare når det gjelder de spesielt arbeidskrevende vervene i Universitetsstyret, Samskipnadsstyret, SU og Studentavisa at det er åpnet for at det bør være anledning til å motta kompensasjon. (De som sitter i Universitetsstyret har i flere år mottatt økonomisk godtgjørelse). Honorering i alle andre verv må tas opp til behandling og godkjenning av Hovedallmøtet.

3. Det var Sosialistisk Front og ikke USV som la fram dette forslaget til vedtak.

Red.

Kommunalistisk

Forts. fra 7. side

det desentraliserte alternativet for ei folkeleg-demokratisk mobilisering med sosialistisk forteikn.

I ei tid prega av tiltakande økonomisk krise — tilstrammingar i produksjonen — ser sos. på norsk debattantane det som si oppgave å skape eit nasjonalt (norsk) grunnlag for 68-generasjonens reaksjonar på kapitalismens vekst. Kommunen, kjend som forsvarar for lokalsamfunnet, fell lett på plass i det ideologiske byggverket som skal gje rom for «dei nye rørslene». Kommunen blir sett opp som abstrakt styringsprinsipp, og ser ut til å miste forbindelseslinjene tilbake til den reelt eksisterande kommunen.

«MYTEN OM DET LOKALE SJØLSTYRE»

Kommunen som regionalt statsapparat har gjennomgått store endringar i etterkrigstida. Summen av dei kommunale budsjetta er i dag større enn statsbudsjettet elles, den kommunale administrasjonen mangedobla osv. Kommunen er blitt ein viktigare del av staten, men er den dermed blitt viktig for sosialistar? Internt i kommunen har beslutningsprosesser blitt overført frå kommunestyre og formannskap til administrasjon. I det siste har også rådmannen overtatt formell beslutningsmyndighet på bekostning av kommunestyret. Så ikkje ein gong som lokalsamfunnsdemokrati kan ein i dag sette opp kommunen som ideal, heller tvert om. Når det gjeld kommunens forhold til statens andre styringsnivå (fylke, sentralt), har kommunen her blitt økonomisk fullstendig underordna. Den har ikkje lenger noko sjølvstendig økonomisk grunnlag, men er tvert om tilkoba og bunden av den sentralstatlege budsjetteringa for dermed å svinge med i den samla konjunkturelle utviklinga. (Dette gjeld også kommunanes rett til å ta opp lån o.l.). Dei budsjettinnstrammingane som i dag er påtvingte staten er såleis ei innstramming som i like stor, kanskje større grad, råkar kommunane. På grunn av den kommunal-interne utviklinga og konkurransen mellom kommunane for å skaffe seg eit økonomisk grunnlag, blir desse innstrammingane fyrst og fremst retta mot dei sektorane som det er viktig for sosialistar å forsvare (helse og sosialsektoren). Kommunens oppbinding i statsmaskineriet elles, og stendig viktigare rolle som iverksettar av den sentralstatlege politikken, gjer kommunen kanskje til den mest reaksjonære delen av staten, dvs. den delen av staten det er vanskelegast for dei undertrykte klassane å forsvare seg mot. Den geografiske oppsplittinga av politikken gjennom kommunen, ei

oppsplitting som bryt på tvers av den klasseorganiseringa som gjev seg av produksjonen, skaper her ekstra gode arbeidsvilkår for den borgarlege offensiven og den statlege innstramminga.

Sos. på norsk debatten trekker såleis feilaktige slutningar om betydninga av den stendig viktigare rolla til kommunen i det samla statsapparatet. Innhaldet i denne utviklinga er ikkje eit skritt nærmare sosialismen, snarare tvert om. Men dette er småborgarane i sos. på norsk debatten forhindra frå å sjå, ettersom det kommunale prinsipp blir overordna all empirisk kunnskap. Ikkje eingong i ein defensiv strategi der det gjeld å forsvare deler av staten fordi desse ivaretar dei undertrykte interesser, er kommunen generelt sett viktig. (Meir spesielt kan dette gjelde visse utkantkommunar). Når kommunen ut frå den populistiske arven, ut frå småborgarskapets statskrekk og desentraliseringsønsker og ut frå kommunens tilsynelatande stadig viktigare posisjon i forvaltninga, blir sett på som organ for ein offensiv sosialistisk politikk, får dette katastrofale og paradoksale følger for venstresida.

KOMMUNALMAKT OG ARBEIDSMÅKT

Sjølv om kommunen kan forsvare visse geografiske bestemte interesser innafor rammene til den kapitalistiske produksjonsmåten, kan den ikkje vere utgangspunktet for koordinering og etablering av makt over den kapitalistiske produksjonen sjølv. Og utan visse former for arbeiderkontroll over produksjonen vil vi ikkje kome eit skritt nærmare sosialismen. Tvert om vil forsøket på å føre kontroll med produksjonen over til kommunen utvikle oss vekk frå ei sosialistisk utvikling. Korleis skal kommunane, som ikkje eingong klarer å samordne interessene sine i kraftutbyggingsaker, koordinere kampen mot borgarskapets kontroll med ein internasjonalt produsjonsstruktur? Sos. på norsk teoretikarane har ikkje eingong turd å stille desse spørsmåla. Dei prøver derimot glatt å omgå det ved å konstruere ein ny økonomisk orden gjennom den «kooperative» produksjonsmåten. Om ikkje kommunen som regionalt styringssystem kan tilpassast dei eksisterande produksjonsforholda, så blir kravet at desse produksjonsforholda skal oppheve seg sjølv (bryte med den nasjonale og internasjonale bedrifts og produktendiferensieringa) og tilpasse seg kommunalparlamentariske vedtak. Ikkje eingong eit fascistisk diktatur ville kunne skape «ordning» i det kaoset som ville følge. Presiseringa av at ein satsar på ein skandinavisk sjølvbergingsstrategi (ein skandinavisk stor-kommune i verdenssamfunnet) gjer ikkje den kommunale kooperasjonsideologien meir truverdig.

Gitt at målsettinga for oss på norsk teoretikarane ikkje er å gjere Norge til eit u-land, men sikre oppslutning om ein sosialistisk politikk med basis i dei økonomiske produksjonsmidla og produktet av si eiga arbeidskraft, har debatten til no meir tilsørt enn oppklart. Det positive med debatten er eventuelt at den kommunalpolitiske ideologien for alltid er diskreditert i arbeiderklassen og andre undertrykte klasser som realistisk strategi for sosialismen. Ei tid prega av kriseutvikling og kapitaloffensiv gjer ei slik avsløring stadig meir nødvendig.

Tor Halvorsen
(som studerer hovedfag i off. adm. ved universitetet i Bergen)

Om knebling og anna udemokratisk verksemnd

Red. svarer:

I førre nummer av Studentavisa laga Per Arnold Dyrkoren (og Fredrik Fagertun) stor ståhei rundt nokre formuleringar frå ein leiar i Studentavisa nr. 1 1980. Der sto det ein kritikk av Dyrkoren sine utsegner i lokalradioen om husleigestreik. Han advara der mot streiken ved å seie at Samskipnaden i så fall kom til å gå konkurs. No er jo dette i og for seg ikkje noko sensasjonell opplysning og det var då heller ikkje dette enkle utsagnet som var kritikkverdige.

Men at Dyrkoren tek del i eit radioprogram med overskrifta: «Splitting blant studentane i

Tromsø». Det var eit program som la stor vekt på det negative ved husleigestreik og kor motparten, representert ved Harald Fagerli frå Aksjonskomiteen, fekk seie omtrent berre dette:

Husleigestreik er vårt einaste kampvåpen. Programmet la stor vekt på **splittinga** i studentmassen. Kor hadde programleiareren all motpropagandaen sin frå? Og kvifor var nettopp Dyrkoren plukka ut som representant for denne «2 linja»? Han representerte jo berre seg sjølv. Det kunne jo tenkes at det satt «høgare makter bak og tipsa NRK-reporteren om kven dei skulle intervjuje.

Dette var bakgrunnen for dei 2 setningane i leiaren og vi kan berre beklage om denne samanhengen ikkje kom godt nok fram. Det er etter vårt syn kritikkverdige å la seg bruke i ein samanheng som er i så stor strid med realitetane. Hovudallmøtet hadde einstemmig oppfordra til å setje i gang med diskusjon av husleigestreik og alle leigebuar møta var nærast samstemmige i å oppfordre til husleigestreik.

No kan Dyrkoren innvende at han ikkje kunne kontrollere kva som kom ut av programmet. Sant nok. Men då det ikkje blei oppgjeve noko anna kjelde enn Dyrkoren

og det heller ikkje kom noko dementi, må hovudinnhaldet stå for Dyrkoren si rekning. Stor splitting blant studentane.

Reaksjonen vår på dette er ikkje eit forsøk på knebling, men ein politisk kritikk av personar som gjev støtet til uriktige opplysingar.

Til slutt. Delegatgruppa til NSU fekk mange reaksjonar frå folk som hadde høyrte programmet og som ikkje skjente denne splittinga i studentmassen.

Op vi takkar Per Arnold Dyrkoren på det mest audmjuke for hans belæring av oss i «Sosialistisk teori», eller var det kanskje Lenin sin teori om demokratisk sentralisme?

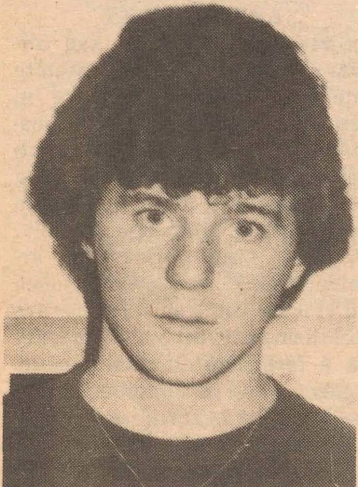
Red.

Sommer- jobb?

Harald Muladal, Bio 01

Har fått meg jobb i TIRB og regner med å jobbe i hele sommerferien. Det er ikke noe særlig godt betalt arbeid, men en må bare ta det en får. Det er stor konkurranse om sommerjobbene. For min del har jeg store problemer med å klare med bare med det vi får i lån og stipend, så jeg er helt nødt til å jobbe i ferien. Tror de fleste studenter sliter med dårlig økonomi mot semesterslutt. Håper vi får mer å leve for til høsten.

Knut Andersen, Fiskerifag.

Skal jobbe i Øksnes—Langnes Fiskeindustri i sommerferien. Hadde praksisperioden på 1 1/2 år der før jeg begynte å studere. Tror fiskerifagstudentene er heldig stilt når det gjelder sommerjobb, fordi vi har forbindelser fra praksistida. Ellers kan det nok være vanskelig. Hadde heldigvis jobba før jeg begynte å studere i høst. Ville ikke greid meg bare på lån og stipend. Tror de aller fleste studentene er nødt til å jobbe i ferien.

Irmell Oravilta,
Finsk- og Språkvitenskap
grunnfag.

Jeg er finsk statsborger, og får 13000 kr. i lån og stipend. Får ingen støtte fra den norske lånekassen. Med ca. halvparten av det norske studenter har å leve for, er det selvsagt svært vanskelig å klare seg økonomisk. Er nødt til å jobbe 2 mnd. hver sommer. Skal i sommer jobbe på Asgård Sykehus. Tjener bedre i Norge. Dårlig økonomi gjør at jeg f.eks. ikke har råd til å bo andre steder enn Breivika.

Sivil ulydighet og demokrati

Av Thomas Mathiesen

Thomas Mathiesen er professor i rettssosiologi ved Universitetet i Oslo. I to måneder har han vært gjesteprofessor ved Institutt for samfunnsvitenskap i Tromsø, der han har ledet et seminar om «profesjoner og politisk disiplinering». I seminaret har han kommet inn på de mange forhold i fag og arbeidsliv som disiplinierer oss politisk, som stiller oss og gjør oss politisk forsiktige.

SIVIL ULYDIGHET OG DEMOKRATI

I «Aftenposten» for 21. mars ble det «På sparket» program om sivil ulydighet omtalt under tittelen «Forakt for demokratiet». De sivile ulydighetsaksjoner demonstrerer åpenbar forakt for en demokratisk prosess, het det blant annet i artikkelen. Uttalelsen var et referat fra den omtalte «På sparket»-debatten, nærmere bestemt fra samferdselsminister Ronald Bye som deltok, men det fremgikk at avisens referent delte oppfatningen.

ÅPENT OG VELUTBYGGET DEMOKRATI?

Han er ikke den eneste. I det juridiske tidsskriftet «Lov og Rett» (nr. 2 for 1980) poengterer professor Anders Bratholm omtrent det samme i en lederartikkel om «sivil ulydighet». «Vi har et åpent og velutbygget demokrati hvor de folkevalgte handler på vegne av fellesskapet i samsvar med det mandat de har fått ved frie valg. De begrunnelser som under helt andre forhold kan gis for å godta sivil ulydighet, holder ikke hos oss», skriver Bratholm i den mye omtalte lederen. Synspunktet er også blitt forfektet i flere andre sammenhenger i den siste tids debatt.

Men hvor holdbar er egentlig forutsetningen om at vi har «et åpent og velutbygget demokrati?» «Demokrati» eller «folkestyre» er et honnørord som brukes med upresist innhold, men vi legger i hvert fall i det at store grupper i befolkningen er i stand til å fremme sine synspunkter og interesser gjennom det etablerte politiske system. Om denne løselige men rimelige definisjonen legges til grunn, taler mye for at forutsetningen i betydelig grad er sviktende. Tre momenter er særlig vesentlige.

POLITISK FATTIGDOM

For det første fungerer vårt representative politiske system, der vi på lokalt eller nasjonalt plan velger representanter til besluttede organer, slik at generelle partiprogrammer og ikke konkrete saker utgjør hovedgrunnlaget for valget. Dermed kan helt vitale konkrete interesser — som konkrete miljøverninteresser — forbli upresentert eller dårlig representert i de besluttede organer.

For det annet finnes det uavhengig av dette godt empirisk grunnlag for å hevde at store

Samtidig har han kommet inn på betydningen av motstand mot den tiltakende politiske disiplineringen i samfunnet.

En slik form for motstand er «sivil ulydighet», som Mathiesen også har drøftet i seminaret. I artikkelen nedenfor drøfter han forholdet mellom demokrati og sivil ulydighet.

politiske ressurser finner vi særlig i de lavere skikt i befolkningen og i samfunnets utkanter. De konkrete sakenes manglende gjennomslagskraft i det representative system, majoritetens manglende adgang til å påvirke de politiske beslutninger, og den systematisk skjeve fordeling av denne adgangen i befolkningen, er tre vesentlige uttrykk for «den politiske fattigdommen» i Norge. Det finnes detaljerte empiriske studier av utbredelsen og strukturen i den politiske fattigdommen i Skandinavia — for Norge viser jeg til Willy Martiniussen: Fjern-demokrati (Gyldendal 1973).

hetsaksjoner lett kan bli eneste utvei for å få fremmet — og skapt gehør for — vitale interesser. Det gjelder ikke bare for de mye omtalte miljøvernaker, men også for mindre omtalte, men ikke desto mindre vesentlige saker som barns trygghet i trafikken, bilismen i bestemte bystrøk, osv.

På denne bakgrunnen er den siste kriminalisering fra justismyndighetenes side av sivile ulydighetsaksjoner forstemmende. Den 7. mars sammenliknet justisminister Andreas Cappelen i en radiosending sivil ulydighetsaksjoner med tyver «som bryter seg inn i et hus», og karakteriserte aksjonene som «kollektiv kriminalitet». Senere, på en pressekonferanse 21. mars, trappet han karakteristikk opp ved å sammenlikne med terrorisme — han karakteriserte «demonstrantenes resonnement som «Overnormer» av samme art som terrorister har visst å innføre i forskjellige sammenhenger». Disse meget sterke og stemplende uttalelser er dypt urimelige alene om vi ser på den konkrete adferd som aksjoner av typen Alta-aksjonen innebærer: De er disiplinerte, ikke-voldelige aksjoner der deltakerne spiller med åpne kort og tar sin straff om de blir straffet. Enda mer urimelig og foruroligende blir karakteristikkene om vi ser aksjonene på bakgrunn av de trekk ved det politiske system som har vært trukket frem overfor.

En avisning av sivil ulydighet som politisk virkemiddel kan ikke skje under henvisning til at vi «har et åpent og velutbygget demokrati». Dertil er viktige konkrete interesser i for liten grad representert, for store grupper ute av stand til å påvirke de politiske beslutningene, og ressursene nødvendige for å innvirke på politiske vedtak for skjevt fordelt i befolkningen.

grupper i befolkningen i liten grad er i stand til å påvirke politiske beslutninger som angår deres vitale interesser og forhold. Majoriteten av befolkningen har liten eller ingen adgang til de ressurser som kreves for effektiv påvirkning av det representative system: de mangler den slags utdanning og innsikt — og de kanaler — som skal til.

For det tredje finnes det tilsvarende godt empirisk grunnlag for å hevde at evnen og muligheten for å påvirke politiske beslutninger er systematisk skjevt fordelt i befolkningen. De store grupper med liten eller ingen adgang til de nødvendige

SIVIL ULYDIGHET OG DEMOKRATI

Det er på denne bakgrunn den siste tidens sivil ulydighetsaksjoner — som i Alta — må forstås. «De begrunnelser som under helt andre forhold kan gis for å godta sivil ulydighet, holder ikke hos oss, skriver som sagt Anders Bratholm. Spørsmålet er hvor «helt andre» forhold egentlig er. Det er selvsagt stor avstand mellom det norske politiske systemet og forholdene f.eks. i Chile. Men det norske politiske systemet fungerer likevel sviktende, og er i stor grad lukket for store gruppers anledning til å påvirke beslutningene, at sivile ulydig-

Cappelens terrorlister foran Stortinget.